

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

[Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı]

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMEN ADAYLARININ UZAKTAN EĞİTİM TERCİHLERİNİ
ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Yusuf DİNÇ

Danışman
Prof. Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR

Konya 2020

ÖN SÖZ

Eğitim hayatım boyunca tüm süreçlerde yanımda olan, bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, destek ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen, değerli vaktini bana ayırarak bu çalışmamı tamamlamada büyük emek ve gayreti olan kıymetli hocam, danışmanım Prof.Dr. Ahmet Naci ÇOKLAR'a,

Vaktini ayırarak tez savunmama katılan, yol gösteren, fikirlerini paylaşan Prof.Dr. Aslıhan SABAN'a ve Doç.Dr. Yusuf Levent ŞAHİN'e,

Tüm yaşamım boyunca hep yanımda olan ve her zaman bana destek olan aileme, eşime ve arkadaşlarıma,

Tez çalışmamın amacına ulaşmasında payı büyük olan ve değerli görüşlerini esirgemeyerek bu çalışmaya destek olan bütün katılımcı meslektaşlarıma,

Sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf DİNÇ
KONYA- 2020

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ KABUL	V
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
TABLolar	Viii
ŞEKİLLER.....	ix
EKLER.....	X
ÖZET	xi
ABSTRACT.....	xii
1 GİRİŞ.....	1
UZAKTAN EĞİTİMİN TARİHÇESİ	2
Uzaktan Eğitimin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi	2
Uzaktan Eğitimin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi	4
UZAKTAN EĞİTİM AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI	9
Uzaktan Eğitimin Avantajları	9
Birey Kapsamında.....	9
Kurum/Öğretim Kapsamında.....	10
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	10
Birey Kapsamında.....	11
Kurum/Öğretim Kapsamında.....	11
UZAKTAN EĞİTİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	11
Teknolojik Altyapı	12
Yatırımlar	12
Tasarım	12
Demografik Faktörler.....	13
UZAKTAN EĞİTİMİ BIRAKMA NEDENLERİ	13
Okuldan ve Programdan Kaynaklanan Faktörler.....	14
Program Tasarımı:	14
Kurumsal Destek:.....	14
Etkileşim:	14
Öğrencinin Kişisel Özelliklerinden Kaynaklı Faktörler	15
Psikolojik Özellikler:	15

Akademik Geçmiş:.....	15
Öğrenci Becerileri:.....	16
Öğrenci Deneyimleri:.....	16
Sosyal Çevreden Kaynaklı Faktörler	16
UZAKTAN EĞİTİMİ BIRAKMA ORANLARI	16
1.1 Problem Durumu	17
1.2 Araştırmanın Amacı.....	19
1.3 Araştırmanın Önemi.....	19
1.4 Varsayımlar.....	19
1.5 Sınırlılıklar	20
1.6 Tanımlar	20
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	21
3 YÖNTEM	25
3.1 Araştırmanın Modeli.....	25
3.2 Katılımcılar	25
3.3 Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri	27
3.4 Verilerin Toplanması	28
3.5 Verilerin Çözümlemesi	28
4 BULGULAR.....	30
4.1. Öğretmen Adaylarının Günlük Yaşamlarında Uzaktan Eğitimden Yararlanma Durumlarına (Formal veya İnfomal) Yönelik Bulgular.....	30
4.2. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Deneyimlerinde Kendilerine Sağladığı Avantajlara Dair Bulgular	32
4.3. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşadıkları Sorunlar ve Getirdikleri Eleştirilere Yönelik Bulgular.....	38
4.4. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerini Kullanmada Tercihlerini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular (İdeal Bir Uzaktan Eğitim Sistemindeki Önem Verdikleri Faktörler)	45
4.5. Araştırmanın Katılımcılarını Oluşturan Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Konusunda Eklemek İstedikleri Görüşlere Ait Bulgular	53
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	58
5.1 Tartışma	58
5.2 Sonuç.....	60
5.3 Öneriler	61
KAYNAKÇA.....	63
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ	75

TABLÖLAR

Tablo 1.1 Kaliforniya Üniversitesi Araştırmasına Göre Öğrencilerin Online Eğitimi Bırakma Sebepleri ve Oranları	17
Tablo 1.2 Açık Ve Uzaktan Eğitime Kayıtlı Öğrenci Ve Mezun Sayıları	17
Tablo 3.1 Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	26
Tablo 4.1 Öğretmen Adaylarının Günlük Yaşamlarında Uzaktan Eğitimden Yararlanma Durumlarına (Formal veya İnfomal) Yönelik Bulgular.....	30
Tablo 4.2 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Deneyimlerinde Kendilerine Sağladığı Avantajlara Dair Bulgular.....	32
Tablo 4.3 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşadıkları Sorunlar ve Getirdikleri Eleştirilere Yönelik Bulgular	38
Tablo 4.4 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerini Kullanmada Tercihlerini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular (İdeal Bir Uzaktan Eğitim Sistemindeki Önem Verdikleri Faktörler)	45
Tablo 4.5 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Konusunda Eklemek İstedikleri Görüşlere Ait Bulgular	53

ŞEKİLLER

Şekil 1.1 Uzaktan Eğitimin Küresel Bağlamda Dönem ve Evreleri (Bozkurt, 2016).	2
--	---

EKLER

EK- 1 Necmettin Erbakan Üniversitesi Araştırma İzin Onayı 71

EK- 2 Veri Toplama Aracı 73

ÖZET

[Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı]
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMEN ADAYLARININ UZAKTAN EĞİTİM TERCİHLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Yusuf DİNÇ

Eğitim kavramı, insanla birlikte hayata başlayan, hem insanın hayatını anlamlı kılan hem de insanın kendisini geliştirmesini sağlayan özel bir kavramdır. Eğitim ve teknolojinin birleşmesinden meydana gelen bir kavram olan uzaktan eğitim ise genel olarak öğretici ve öğrenenin aynı anda aynı yerde bulunmasına gerek olmadan öğretme ve öğrenme etkinliklerinin düzenlenip yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır.

Uzaktan eğitim başlangıçta geleneksel eğitime takviye olarak ortaya çıkmış olsa da sonraları artan eğitim talebinin geleneksel yollarla karşılanamaması ve televizyon, bilgisayar gibi teknolojik gelişmelerde yaşanan gelişim ve değişimlerin de etkisi ile eğitim alanında oldukça rağbet gören bir program olmuştur.

Günümüzde genellikle dijital teknolojiler üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitim, formal ya da informal bağlamda ilkökul kademesinden üniversiteye, lisansüstü eğitimden yaşam boyu öğrenmeye kadar hayatın birçok kademesinde eğitim fırsatı sunmaktadır. Sunulan bu eğitim fırsatına ek olarak tasarım, uygulama, teknik sorunlar gibi pek çok konuda da problemler yaşanabilmektedir. Bu problemler de öğrenenlerin uzaktan eğitimi tamamlamama/yarıda bırakmalarına sebep olabilmektedir.

Bu kapsamda öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile uzaktan eğitim tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla 5 (beş) alt amaca yönelik yapılan bu çalışma 2018-2019 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde eğitim görmekte olan son sınıf öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerini almak amacıyla açık uçlu soru formundan faydalanılmıştır. Toplanan veriler belirlenen kavramlar ve temalar çerçevesinde biraraya getirilmiştir. Araştırmanın amacına yönelik olarak, elde edilen verilerin analizinde tümevarım nitelik analiz tekniklerinden olan “içerik analizi” kullanılmıştır. Elde edilen veriler, çalışmanın amaçları doğrultusunda temalar ve alt temalar tanımlanarak MAXQDA 12 kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesi ile uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımının yüksek seviyede olduğu, uzaktan eğitim sistemlerinin avantaj sağlandığı yani memnuniyetin olduğu ancak eksiklik ve memnuniyetsizliklerin de ön plana çıktığı görülmüştür.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tercihlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, uzaktan eğitimin öğretmen adaylarına zaman açısından tasarruf sağlaması, mekândan bağımsız olması ve zamandan bağımsız olması yönü ile avantaj sağladığı; donanım sorunu, öğrenci-öğretmen etkileşiminde yaşanan sorunlar, senkronizasyon sorunu, yüz yüze eğitime alışılması, soruların ders sorumlusuna sorulamaması yönüyle problemler yaşattığı; özellikle alanında uzman kişiler tarafından eğitim verilmesi, zamandan bağımsız olması, mekândan bağımsız olması faktörleri açısından da tercih sebebi olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak yapılan bu çalışmanın bir ihtiyaç analizi niteliğinde ele alınması, yaşanan problemlerin tüm süreç boyunca değerlendirilmesi, ilgililerden alınacak dönüt ve düzeltmelerle iyileştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğretmen Adayları ve Uzaktan Eğitim, Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Tercihleri.

ABSTRACT

Department of Computer Education and Instructional Technology
Computer and Instruction Technology Education Program
Master Thesis

DETERMINING THE FACTORS AFFECTING THE DISTANCE EDUCATION PREFERENCES OF TEACHER CANDIDATES

Yusuf DİNÇ

The notion of education is unique that it starts its life circle with people enabling them both to improve themselves and to fulfill their self-improvement. Distance education, as a notion that joins education and technology, is described as a kind of activity that does not acquire the learner and the lecturer at the same place, at the same time.

Distance education has occurred to assist the conventional one at the beginning, therefore, failing to achieve the increasing demand of education by traditional way and the breakthrough improvements on PCs, TVs and the internet paved the way for distance education and have increased the demand for it.

Distance education that is performed by the help of digital technologies, takes place as formal or informal education from primary school level to university level and offers several opportunities in terms of graduate level to lifelong learning. Besides these opportunities that distance education offers, there can occur several problems about technical issues, design or application fields which can cause learners not to continue their education and to quit.

This study is aimed to determine teacher candidates' opinion and to find out their preferences about distance education under 5 sub-goals. Teacher candidates are chosen among senior grades from different departments of Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty.

Open-ended questions are used as data collection method and the data is gathered under predetermined themes and notions. "Content Analysis" which is one of the induction techniques, is used in order to achieve the aims of the study. All themes and sub-themes are defined to MAXQDA 12 to analyse and to infer from collected data.

It is deduced that distance education systems are considered advantageous so that they are highly preferred, however, there are still some dissatisfactions and lack of facility issues. This study which aims to determine teacher candidates' preferences of distance education reveals that enabling to save time and not being restricted by neither place nor time are seen as the most mentioned advantages of the distance education. Therefore; hardware, limited interaction between teachers and students that differs from the habit of face to face interaction on education and synchronization problems are pointed as disadvantages of distance education.

All in all, it is evaluated that this study can be seen as a needs analysis and problems that have come out of the study should be considered throughout the distance education process and it can be improved by feedback mechanisms.

Keywords: Distance Learning, Teacher Candidates and Distance Education, Distance Education Preferences of Teacher Candidates.

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Eğitim kavramı, insanla birlikte hayata başlayan, hem insanın hayatını anlamlı kılan hem de insanın kendisini geliştirmesini sağlayan özel bir kavramdır. İnsana ve toplumsal hayata nitelikli bakış açısı ile herhangi bir konuya ilişkin insana çeşitli kabiliyetler kazandıran bu kavram, bireyin sosyal bir canlı olmasında, kendisini farklı bilgi ve tecrübelerle şekillendirmesinde geçirdiği bir değişim süreci olarak ifade edilmektedir. Eğitim kavramı incelendiğinde bu kavramın bir süreci kapsadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Süreç kavramının da devamlılığa işaret ettiği aşikârdır (Akınoğlu, 2005).

Türk Dil Kurumuna göre eğitim: “Genç bireylerin ve çocukların toplumdaki yerlerine yerleşmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışları elde etmeleri, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında doğrudan veya dolaylı yardım etme” olarak ifade edilmiştir (TDK,2019). Başka bir tanıma göre eğitim, bireyin yaşamını dengeli ve verimli devam ettirmesini ve topluma uyumunu sağlayan bir araçtır (Gökalp, 2016).

Eğitim faaliyetlerinin uygulanmasında farklı stratejiler bulunmaktadır. Yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim bu stratejiler arasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına uzaktan eğitim önemli bir kavram olarak ifade edilebilir.

Uzaktan eğitim, başlangıçta geleneksel eğitim programına takviye olarak ortaya konulmuş, sonradan ise eğitim alanında çokça rağbet gören bir program olmuştur. Bunun temelinde artan eğitim talebinin geleneksel eğitim ile karşılanamaması ve televizyon, bilgisayar gibi teknolojilerin yanı sıra farklı alanlarda yaşanan gelişmeler de etkili olmuştur (D. M. Turco, 2009). Böyle gelişmelerden söz edildiğinde karşımıza eğitim ile teknolojinin birleşmesinden meydana gelen bir kavram olarak uzaktan eğitim çıkmaktadır.

Uzaktan eğitim kavramı: Öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak aynı kapalı alanda bulunmasına gerek olmaksızın öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenip yürütülmesidir (Gökdağ, 1986).

Başka bir tanıma göre uzaktan eğitim: belli merkezlerden yönetilen bireysel olarak öğrenmeyi amaçlayan, içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanan araçlarla ve çoklu ortamlar yoluyla iletildiği öğretim yöntemidir (Banar ve Fırat, 2015).

Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Uzaktan eğitime yönelik yapılan sınıflandırmaların belirleyicilerinden biri de teknolojidir. Bu sınıflamaların yapıldığı her dönem, kendinden önceki dönemleri de içine alarak ilerler. (Moore ve Kearsley, 2011). Diğer bir ifadeyle uzaktan eğitimin gelişimini açıklayan her bir dönem tek tek ele alınamaz çünkü her bir dönem ve evreler birbirinden bağımsız olmamakla beraber her dönem kendinden önceki dönemi de kapsayarak ilerlemektedir. (Rodriguez, 2012).

Şekil 1.1 Uzaktan Eğitimin Küresel Bağlamda Dönem Ve Evreleri (Bozkurt, 2016).

Şekil 1.1 incelendiğinde uzaktan eğitim tarihçesinde dönemlerin teknolojik gelişmelerden etkilendiği, iletişim araçlarının önemli bir rolü olduğunu söylemek mümkündür.

Uzaktan Eğitimin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

Uzaktan eğitim uygulamalarının ilki 1840'ta İngiltere'de, Isaac Pitman tarafından başlatıldığı kabul edilmektedir. Stenograf olan Pitman, mektupla steno öğretmeye başlayarak uzaktan eğitimin ilk adımını atmış ve öğrencilere dersler vermiştir. Uzaktan verilen steno derslerindeki öğrencilerin başarıları notlarla ölçülmüştür (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012).

Mektupla başlayan süreçte uzaktan eğitim adına dünyanın farklı yerlerinde farklı gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerden bazılarını kronolojik sıra ile değinilmiştir.

1856- Almanya- Berlin'de Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid uzaktan eğitim uygulayan dil okulu kurulmuştur (Schlosser ve Simonson, 2009).

1898- İsveç- Hans Hermod isimli uzaktan eğitim lisesi kurulmuştur (Kaya, 2002).

1920- Avustralya- Queensland Üniversitesi'nde yükseköğretim kademesinde uygulanmaya başlanmıştır.

1922- Yeni Zelanda- Yeni Zelanda Mektupla Öğretim Okulunda uygulanmıştır.

1927- Türkiye için uzaktan eğitim kavramı ilgili tarihte, eğitim sorunlarının görüşüldüğü bir toplantıda gündeme gelmiştir. Ancak uygulamaya geçilmesi 1956 yılında olmuştur.

1966- Polonya- deneme amaçlı televizyondan öğrenme imkânı sağlanmıştır.

1971- The United Kingdom's Open University açıldığı yıl uzaktan eğitime 24.000'den fazla öğrenciyi kabul etmiştir (Harting & Erthal, 2005).

1976- Coastline Community College ilk sanal kolej olarak kabul edilmiştir (Coastline Community College, 2020).

1984- ilk sanal üniversitelerden olan National Technological University, lisansüstü eğitimler sunmaya başlamıştır (Harting & Erthal, 2005).

1989- Phoenix Üniversitesi CompuServe isimli hizmet sağlayıcısını kullanarak online kampüs kurmuştur (Kentnor,2015).

1997- uluslararası bir üniversite olarak Open University Worldwide Ltd. kurulmuştur (Harting & Erthal, 2005).

2002- MIT, ücretsiz olarak halka açık bir şekilde ders notları, sınavlar ve videolar sunan Open Course Ware isimli programı başlatmıştır (Crotty, 2013).

2011- kurumların büyük bir kısmı (%65) çevrimiçi öğrenmenin uzun vadeli stratejik planlar için önemli olduğunu belirtmiştir (Allen & Seaman, 2011).

2012- kar amacı gütmeyen bir eğitim kuruluşu olarak tanımlanan Udacity firması tarafından kitlesel açık çevrimiçi kurslar (Massive Open Online Course-MOOC) sunulmaya başlanmıştır (Udacity, 2020).

2014- Amerika’da tamamen online lisans dersleri sunmak amacıyla devlet araştırma üniversitesi olan UF Online isimli üniversite kurulmuştur (UF Online, 2020).

Günümüzde ise uzaktan eğitimin kullanılması; ülkeler, kurumlar ve kişilerin içinde bulunulan çağa ve erişilen teknolojiye sağlanan uyumu nitelendirdiği söylenebilmektedir (Yamamoto & Altun, 2020).

Uzaktan Eğitimin Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Çalışmanın bu kısmında ülkemizdeki uzaktan eğitim alanını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen olaylar ele alınmıştır. Bunlar Bozkurt’a (2016) göre aşağıdaki şekildedir.

1927 yılında eğitimli nüfusun sayısını artırmak amacıyla 1927’de ülkedeki eğitim sorunlarının görüşüldüğü toplantıda dönemin Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati tarafından uzaktan eğitim yoluyla da (Muhabere Yoluyla Tedrisat) eğitim verilebileceği söylenmiştir (Alkan, 1981; Arar ve Çakmakçı, 1999). Fakat öğretmensiz eğitim olamayacağı düşüncesi daha ağır bastığından bu düşünce uygulanamamıştır (Odabaşı ve Kaya, 1997; Ağaoglu, İmer ve Kurubacak, 2002; Rüzgar, 2004).

1933 yılında mektupla öğretim kurslarının düzenlenmesi ve hayata geçirilmesi düşüncesi ortaya atılmıştır.

1939 yılında ilk kez toplanan Milli Eğitim Şurasında yaygın eğitim konusu tartışılma açılmıştır (İşman, 1998; Çallı, İşman ve Torkul, 2001). 1939’dan sonra resmi eğitimde uzaktan eğitimin de kullanılabileceği fikri oturmaya başlamıştır.

1951 yılında Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM) kurulmuş ve uzaktan eğitim fikri daha aktif ve somut bir şekilde gündeme gelmiştir. ÖFM’nin kuruluşu eğitim süreçlerinde teknolojinin aktifleşmesi açısından önemli bir gelişme olarak sayılabilir. Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM) zamanla çeşitli isimler almıştır. Film Radyo Grafik Merkezi (FRGM), Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı (FRTEB), Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EGİTEK) de bunlardan bazılarıdır.

1953 yılında uzaktan eğitim uygulamalarının özel sektörler tarafından ilk uygulanışı, Milli Eğitim Bakanlığı’nın kararıyla kurulmuş FONO Açık öğretim Kurumu sayesinde olmuştur.

1956 yılında uzaktan eğitim faaliyetleri, uygulamaya konulmaya başlanmıştır. 1925 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan ve Ankara Adliye Hukuk Mektebi olarak bilinen Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nde yapılan çalışmayla, banka personelinin mektupla öğrenim sayesinde hizmet içi eğitimler almalarını sağlayan uygulamayı başlatmıştır.

1957 yılında 6. Milli Eğitim Şurası'nda yaygın eğitim konusu ele alınmış; bu eğitimin amacı, yöntemi, araç gereçleri ile ilkeleri belirlenmiş ve personelin nasıl yetiştirileceği düşünülmüştür (Çallı, İşman ve Torkul, 2001).

1958 yılında Milli Eğitim Bakanlığı altında Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuş, açıktan okul bitirmek isteyen kişiler için hazırlık kurslarının mektupla verilmeye başlanmıştır.

1961 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, mesleki ve teknik alanlarda mektupla öğretim yapmak ve bunu yaymak için Mektupla Öğretim Merkezi'ni açmıştır. Mektupla Öğretim Merkezi, 8 ile 24 ay süreli on bir farklı mesleki ve teknik konuda yetki belgesi sınavlarına hazırlık amaçlı kurslar açmıştır (Fidan ve Okan, 1975).

1962 yılında Radyo ile Eğitim Ünitesi kurulmuş ve daha sonra bu birim Film-Radyo-Grafik Merkezi olarak yeniden adlandırılmıştır.

1964 yılında TRT'nin yeniden örgütlenmesi, radyo ile planlı bir şekilde yapılan eğitsel yayınlar dönemini de beraberinde getirmiştir (Aziz, 1982). 1964'te yasal düzenlemeyle eğitim ve öğretime yardımcı olma görevi yasal bir sorumluluk olarak TRT'ye verilmiştir (Aziz, 1975).

1966 yılı 26 Şubatında Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü açılmıştır (Alkan, 1981; Irmak, 1974).

1973 yılında, 1958 yılında kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde (EİTİA) (Günümüzdeki Anadolu Üniversitesi) Televizyon ve Eğitim Enstitüsü açılmıştır. Bu enstitünün açıldığı zamanlarda yürütülen araştırmalar, sonradan Anadolu Üniversitesinde yapılacak olan uzaktan eğitim uygulamalarına da ön ayak olmuştur (Barkan, 1988; Özer, 1989; Demiray ve Adıyaman, 2002; Demiray, İnceelli ve Candemir, 2008; Özkul, 2001).

1974 yılında bağımsız yayın yapan radyolar aşamalı olarak ortak yayına bağlanmıştır. Bu düzenlemeyle 3 yeni yayın postası kurulmuştur. Bunlardan TRT 1 genellikle eğitim, TRT 2 kültür ve TRT 3 de müzik yayını yapmıştır. Ayrıca MEB ile işbirliği yapılarak eğitimi destekleyen; ‘Okul Radyosu’ ve ‘Yabancı Dil Dersleri’ programlar da tasarlanmıştır (Uzaktan Eğitim, 2015).

Yine aynı yılda MEB’e bağlı Mektupla Öğretim Merkezi’nde mektupla yükseköğretim oluşturma eğitimi başlamıştır.

1975 yılında, yükseköğretim kademesindeki girişimleri hükümet programlarında ve kalkınma planındaki hedeflere uygun olarak öğretim faaliyeti icra etmek amacıyla Yaygın Yükseköğretim Kurumu, (YAYKUR) kurulmuş ve 1958 yılında kurulan Mektupla Öğretim Merkezi YAYKUR’a bağlanmıştır

1976 yılında YAYKUR uygulamasının televizyon eğitimi başlamıştır.

1978 yılında açıköğretim süreç ve uygulamaları ile ilgili rapor hazırlanmıştır. Hazırlanan rapor dönemin hükümetine sunulmuştur. Bu rapor Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin kurulmasının gerekçe ve dayanağı olan rapordur. (Büyükerşen, 1989).

1981’de yürürlüğe girmiş olan 2547 sayılı Kanun’un 5. ve 12. Maddeleri, Türk üniversitelerine “Sürekli ve Açıköğretim Yapmak” hakkını yasallaştırmıştır.

1982 yılında Anadolu Üniversitesine bilimsel ve teknolojik altyapıya sahip olması sebebiyle 20 Temmuz 1982’de çıkartılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sürekli ve açıköğretim yapma görevi verilmiştir.

1989 yılında uzaktan eğitim alanında tasarım ve geliştirme çalışmaları yapmak amacıyla Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) birimi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde kurulmuştur. (Mutlu, Özöğüt Erorta, Kip Kayabaş ve Kayabaş, 2014). Birimin ismi daha sonra Öğretim Teknolojileri Araştırma Geliştirme (ÖTAG) olarak değiştirilmiştir.

1991 yılında e-posta ile yapılan ilk uzaktan eğitim uygulaması Fırat Üniversitesi tarafından yapılmıştır. Bu yöntemle öğrencilerin yüksek lisans eğitimlerini tamamlamaları sağlanmıştır. 1991 yılında televizyon altyapısının kullanılarak bilgisayar

kurslarının düzenlenmesi yine Fırat Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Eğitimler sonunda başarılı olan öğrencilere sertifika verilmiştir (Aslantaş, 2014).

1992 yılında Mili Eğitim Bakanlığı'nın 2 Haziran 1992 tarihi ve 12633 sayılı yazısı ile Açıköğretim Lisesi kurulmuştur. Böylelikle örgün olarak eğitimine devam edemeyen kişilere eğitimlerini tamamlama ve diploma sahibi olma imkânı sağlanmıştır.

1993 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, 496 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile günün eğitim gereksinimlerine göre yeniden yapılandırılmış ve iktisat ve işletme programları dörder yıllık fakültelere dönüştürülmüştür. Açıköğretim Fakültesi de açıköğretim ile uygulamaya yönelik işleri yapmakla ve ön lisans, lisans tamamlama ve her türlü sertifika programlarını yürütmekle görevlendirilmiştir.

1995 yılında Bilgisayar Sistemleri Teknolojisi dersleri kaydedilmiş ve yayınlanmıştır. Bu proje Fırat Üniversitesinde YÖK/Dünya Bankası Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamında düzenlenmiştir. Ayrıca Türkiye'de yer alan farklı yükseköğretim kurumlarına mensup 32 katılımcının dersleri tekrar etmesi sağlanmıştır. Aynı yıl içerisinde MEB'e bağlı 132 öğretmene hizmet içi eğitim verilmiştir. Katılımcıların hem yüz yüze hem de yaygın eğitimden faydalanmaları sağlanmıştır.(Aslantaş, 2014).

1996 yılında Bilkent Üniversitesi'nde kurulmuş olan video konferans sistemi ile birlikte belirlenmiş bazı derslerin ABD'den yürütülmesi çalışmaları yapılmıştır. Program 'New York on Air' ismiyle kurulmuştur. Ayrıca bu yılda Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Enformatik Enstitüsü'nün öncülüğünde internet üzerinden uzaktan eğitim verilmeye başlanmış ve İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Uzaktan Öğretim Merkezi (UZEM) İTÜ senatosunun 4.4.1996 tarihli kararıyla kurulmuştur.

1997 yılında Açık İlköğretim Okulu kurulmuş ve Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu faaliyetlerine başlamıştır.

1998 yılında Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı ODTÜ'de İDE-A (İnternete Dayalı Eğitim Asenkron) Projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

1999 yılında Akademik Bilişim Konferansı'nın ilki 18-20 Mart 1999 tarihinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yapılmıştır. Bu konferans ile birlikte üniversitelerde bilgi teknolojileri konusunda ilgili gruplar biraraya getirilmiştir. Böylece bilgi

teknolojileri altyapısı, kullanımı, eğitimi ve üretimini tüm boyutlarıyla tanıtmak, tartışmak, tecrübeleri paylaşmak ve ortak politika oluşturulması sağlanmıştır.

Ayrıca uzaktan eğitim alanında hem teorik hem de uygulamaya dayalı eğitimin verilmesi ve bu alanda uzman kişilerin yetiştirilmesi için Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'na bağlı Türkiye'nin ilk uzaktan eğitim tezli yüksek lisans programı oluşturulmuştur.

2000 yılında Türkiye'de İngilizce yayım yapan ilk uluslararası uzaktan eğitim dergisi TOJDE (The Turkish Online Journal of Distance Education) kurulmuştur.

2000 yılında Sakarya Üniversitesi 1997 yılından itibaren süren çalışmalarının sonucunda IBM ile yaptığı işbirliğiyle lisans programlarına internet destekli uzaktan eğitim uygulamasını eklemiştir.

2001 yılında UE Yönetmeliği kapsamında yeni dersler/programlar açılmıştır (Somuncuoğlu, 2005).

2000-2001 öğretim yılında, ilköğretim ve ortaöğretimdeki yabancı dil öğretmeni eksikliğini gidermek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi'nin ortak bir projesi olan Açıköğretim Fakültesi İngilizce öğretmenliği lisans programı yürütülmeye başlanmıştır (Mutlu, Özöğüt Erorta, Kip Kayabaş ve Kayabaş, 2014).

2005 yılında YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu kurulmuştur.

2009 yılının 23 Temmuzunda Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (ATAUZEM) faaliyete başlamıştır.

2010 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi kurularak 2011-2012 eğitim öğretim yılında faaliyetlerine başlamıştır.

2012 yılında Uzaktan Eğitim Ulusal Sorunlar Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

2013 yılında Kitleli Açık Çevrimiçi Ders (KAÇD/MOOC: Massive Open Online Course) uygulamalarını Anadolu Üniversitesi "Akadema", Atatürk Üniversitesi ise "Atademix" aracılığıyla başlatmıştır.

2014 yılında Türkiye’de ilk defa uzaktan eğitim online tezsiz yüksek lisans programı Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalına bağlı olarak faaliyete başlamıştır.

2015 yılı Ekim ayında Açık ve Uzaktan Öğrenme Üniversitelerarası Kurul tarafından doçentlik alanı olarak kabul edilmiştir. Akademisyenlerin bu alanda uzmanlaşmalarının önünün açılması yaşanan bu gelişme ile sağlanmıştır. Uzaktan eğitim alanında yapılacak akademik çalışmaların nicelik ve nitelik bakımından artması yine bu çalışmalar ile sağlanmıştır.

2016 yılında çevrimiçi olarak erişime açılan ve kavram karmaşasını ortadan kaldırmak için uzaktan eğitim sözlüğü <http://auosozluk.anadolu.edu.tr> kurulmuştur.

Mektupla başlayan uzaktan eğitim sürecinin, dönemin içinde bulunduğu bilimsel ve teknolojik gelişmelerden etkilenerek radyo ve televizyon gibi kitlesel yayın araçlarıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Birçok alanda uzaktan eğitim kavramına sıkça rastlanmakla birlikte, gelecekte sınıf dışı öğrenme etkinlikleri ve uzaktan eğitim uygulamalarının artacağı, öğretim için geliştirilen teknolojik araç ve uygulamaların daha çok yapay zekâ tabanlı yapılacağı görüşü bulunmaktadır (Öngöz & Baki, 2010).

Uzaktan Eğitim Avantajları ve Dezavantajları

Aşağıda uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları başlıklar halinde verilmiştir.

Uzaktan Eğitimin Avantajları

Uzaktan eğitimin avantajları birey kapsamında ve kurum/öğretim kapsamında incelenmiştir.

Birey Kapsamında

Uzaktan eğitim toplumun her kesimine hitap etmektedir. Böylece eğitimde fırsat eşitliğini sağlanmaya yardımcı olmaktadır. Öğrenci istediği zaman ve alanda eğitime ulaşp ister canlı isterse kaydedilmiş ders içerikleri inceleyebilmekte ve eğitim hakkını kullanabilmektedir. Öğrenciye zorunlu bir saat ve alan belirlenmemiş olması öğrenciyi motive etmektedir. Diğer taraftan şehir dışına çıkma, maddi imkânlar gibi sebepler öğrencilerin uzaktan eğitimi tercih etmesinde etkili olmaktadır. Uzaktan eğitim özgür ve özel eğitim görmek isteyen öğrenciler için bir fırsat olarak değerlendirilebilir (Uşun, 2006).

Bilişim sektörünün, uzaktan eğitime dair yapılan çalışmaları etkilediği ve bireylerin eğitimi açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim ile birlikte eğitim sistemi kolaylaşmış ve öğrencilerin eğitim isteği oldukça artmıştır. Eğitim isteğindeki bu artış ile birlikte kişiler, ilgili oldukları alanlarda eğitim almaya yönelmişlerdir. Bunun sonucunda eğitim merkezleri sürekli yenilenmiştir. Ayrıca eğitim merkezlerinin sayısında önemli ölçüde artış olmuştur. Uzaktan eğitim ile sürekli ve sınırsız eğitim imkânı sunulmaktadır (Odabaş, 2003).

Ayrıca uzaktan eğitim ile yaş farkı gözetilmeksizin her yaştan bireyin eğitim alabilmesi mümkündür. Bu durumun ise gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerdeki eğitim oranını artırabileceği, gelişmiş ülkelerde ise eğitimin derecesini yükselttiği görüşü bulunmaktadır. Bunlara ek olarak çeşitli nedenlerle eğitimini tamamlayamayan bireyler için eğitim fırsatı sağlamaktadır (Özüçelik,2019).

Kurum/Öğretim Kapsamında

Uzaktan eğitim sistemleriyle eğitim kurumları aynı anda onlarca kişiyle fikir alışverişinde bulunabilme ve görüşebilme imkânı sağlamaktadır (Özüçelik,2019).

Türkiye'deki eğitim kurumlarında kalabalık sınıflar bazı sorunları ortaya çıkarmıştır ve bu tür sınıflarda öğretmen-öğrenci etkileşimi sınırlı düzeyde kalmaktadır. Bunun bir neticesi olarak öğretmen-öğrenci etkileşim düzeyindeki sınırlılıkları ortadan kaldırmak ve öğretmen-öğrenci etkileşim düzeyini tüm öğrenciler için eşit düzeye taşımak adına uzaktan eğitim sistemi kurumlar için büyük bir avantaj sağlamaktadır (Gökdaş ve Kayri, 2005).

Uzaktan eğitimde öğrenenler materyaller ile fiziken etkileşime girmediğinden ve ders ortamının da masa sandalyeden oluşmuyor olması dolayısıyla da birliktelikleri sanal bir ortam üzerinden gerçekleşmesi bilgi paylaşımının özgür ve rahat bir biçimde gerçekleşmesini sağlamaktadır (Çakıroğlu ve Baki,2002).

Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Birçok yönüyle avantaj sağlayan uzaktan eğitimin dezavantajları da bulunmaktadır. Bu bölümde uzaktan eğitimin dezavantajları birey ve kurum/öğretim kapsamında incelenecektir.

Birey Kapsamında

Bazı içine kapanık ve sosyalleşme yetisi bulunmayan öğrenciler bu sistemden olumsuz etkilenebilmektedirler. Herhangi bir yardım almadan çalışma yapamayan ve kendi kendine öğrenme becerisi bulunmayan öğrencilere yeterli imkân sağlamayabilmektedir. Bununla birlikte sosyalleşme becerisi yüksek olan bir öğrenci yalnızlık problemiyle karşılaşabilmektedir. Öğrenci arkadaş ortamından mahrum kalacağından uzaktan eğitimden soğuyabilmektedir (Özüçelik,2019).

Öğrenme faaliyeti çevrimiçi veya çevrimdışı gerçekleştirilirken bazı sorunlarla (bağlantı, ses ve görüntü vb.) karşılaşılabilir. Bu sorunları yaşayan bireylerin çözüme ulaşması sürecinde eğitimde aksaklıklar olabilmektedir.

Ders verenin, çok sayıda öğrenciden sorumlu olması durumunda iletişim sorunları ortaya çıkabilmektedir. Öğrencilerle birebir ilgilenememe ve öğrencilerin sorularına zamanında cevap verememe gibi problemlerle karşılaşılabilir (Kaya, 2002). Bunun neticesinde de yaşanan eğitimsel ya da sistemsel sorun kısa sürede çözülemediğinden öğrenci eğitimi yarıda bırakabilmektedir.

Kurum/Öğretim Kapsamında

Teknolojinin araç olmaktan çıkıp amaç haline gelmesi durumunda eğitim ikinci planda kalabilmektedir. Bu durumun da yabancılaşma, yalnızlaşma, bireyselleşme gibi olumsuz etkilere yol açtığı ileri sürülmektedir (Turan, 2002).

Bunun yanı sıra, sistemin teknolojik altyapısı, örgün eğitim faaliyetlerinin çevrimiçi ortama aktarmada sarf edilen güç, öğretmen ve öğrenci tarafından teknolojinin benimsenmesi ve mezunların yetkinliği gibi unsurlar, öğretim teknolojilerinin yükseköğretimle bütünleştirilmesinde birçok engeli sebep olmaktadır (Surry, Ensminger ve Haab, 2005).

Uzaktan eğitim sistemlerini kullanırken, ders içeriklerinin bilgisayar ortamında hazırlanması için gereken ortam, donanım ve yazılımlar ile sistemin aksaksız çalışması için gereken nitelikli insan gücünün tedarik edilmesinde finansal sıkıntılar yaşanabilmektedir.

Uzaktan Eğitimi Etkileyen Faktörler

Uzaktan eğitimi etkileyen bazı faktörler bu başlık altında incelenmiştir.

Teknolojik Altyapı

İletişimde kullanılan bant genişliği ve bağlantı hızı gibi teknolojik kapasiteyle ilgili faktörlere ilave olarak bilgisayar, modem ve diğer network donanımlarının gelişmişliği ile kullanılan yazılımlar uzaktan eğitimi etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Erturgut, 2010).

Yatırımlar

Uzaktan eğitimde hizmetin etkinlik ve verimliliği sağlanan finansman ile de ilişkilidir. Finansman gücü, uzaktan eğitim için yürütülen çalışmalarda, çalışmanın devam etmesi için oldukça önem arz etmektedir.

Uzaktan eğitim faaliyetlerine başlayabilmek için belirli oranda tesis ve donanım gerekmektedir. Bu tesis ve donanımların başında; öğretim ve büro işleri için fiziksel mekânlar, görsel-işitsel medya materyalleri için foto-grafik ve video-grafik sistemleri gelmektedir. Bunlara ek olarak yayın sistemleri, bilgi işlem sistemleri, materyal dağıtım ve ulaştırma sistemleri de faaliyetlerin sürekliliği için gereklidir. (Perraton, 1984).

Tasarım

Uzaktan eğitim sürecinin etkinlik ve verimliliğin artması için kullanılan materyallerin geliştirilmesi gerekmektedir. Her türlü eğitim materyalinin geliştirilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda belirtilmiştir (Şahin ve Yıldırım, 1999).

- Eğitim materyali, basit, sade ve anlaşılabilir olmalıdır.
- Eğitim materyali, dersin amaçlarına uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Eğitim materyali, özet bilgilerden oluşmalıdır.
- Eğitim materyalinde kullanılacak görsel özellikler (resim, grafik, renk vb.), materyalin önemli noktalarını vurgulamalıdır. Aşırıya kaçmamalıdır.
- Eğitim materyalinde kullanılan yazılı metinler ve görsel-işitsel öğeler gerçek yaşamla ilişkilendirilmiş olmalıdır. Ayrıca öğrencinin pedagojik özelliklerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Eğitim materyali, öğrenci için alıştırma ve uygulama imkânı sağlamalıdır.
- Eğitim materyalleri, gerçek yaşamdan yansıtmalıdır.
- Eğitim materyalleri, her öğrencinin ulaşabileceği düzeyde olmalıdır.
- Materyalleri öğretmen ve öğrenciler rahatlıkla kullanabilmelidir.

- Materyal dayanıklı olacak şekilde hazırlanmalıdır. Kolay zarar görmemelidirler.
- Öğretim materyalleri geliştirilmeye ve güncelleştirilmeye açık olmalıdır.

Demografik Faktörler

Uzaktan eğitimi etkileyen faktörlerden biri de demografik faktörlerdir. Bu faktörlere cinsiyet, yaş, meslek, medeni durum, iş tecrübesi vb. örnek verilebilir.

Kişilik yapısının uzaktan eğitimdeki başarıya etkisiyle alakalı farkı görüşler bulunmaktadır. Bunların birbirini etkilediğini gösteren çalışmaların yanı sıra (Irani vd., 2003) böyle bir ilişki olmadığını konu alan çalışmalar da bulunmaktadır (Kanuka, ve Nocente, 2003).

Öğrenci ile öğretene arasındaki iletişimsel boşlukların yanlış anlamalara sebep olduğu (Willis, 1993), öğretene anlatmak istediğiyle öğrencinin anladığının farklılaşabileceği (Marsden, 1996), yine öğrenci beklentileri ve öğretene amaçlarının zıtlılaşabileceği (Moore, 1991) şeklinde görüşler de bulunmaktadır.

Uzaktan Eğitimi Bırakma Nedenleri

Örgün eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenenler dersten başarısız olma, sağlık sebepleri, iş imkânları, ailevi problemler gibi gayriihtiyari ya da ihtiyari nedenlerle öğrenimi bırakabilmektedirler (Okur vd. 2019).

Uzaktan eğitim, sürmekte olan popülaritesine (Lee ve Choi, 2011) ve eğitime kayıt yaptıran öğrencilerin genellikle gönüllü olmasına rağmen uzaktan eğitim öğrencilerinin okul bırakma oranı, geleneksel eğitimdeki öğrencilere oranla çok daha yüksektir (Moore ve diğerleri, 2005). Hatta uzaktan eğitim alanında okul bırakma oranının %30-50 arasında olduğu bilinmektedir (Yükseltürk ve İnan, 2004).

Lee ve Choi (2011) uzaktan eğitimde okul bırakmaya sebep olan faktörleri şu üç başlık altında toplamıştır:

1. Okuldan ve programdan kaynaklanan faktörler,
2. Öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan faktörler,
3. Sosyal çevre ve ailevi faktörler.

Okuldan ve Programdan Kaynaklanan Faktörler

Uzaktan eğitim öğrencileri çoğu zaman okudukları okul ve programdan kaynaklanan sebeplerle okulu bırakma kararı alabilmektedir. Okulun yapısı, eğitim kalitesi, kurumsal destek durumu, program tasarımı ve etkileşim en önemli okul bırakma sebeplerindendir (Okur vd., 2019). Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde okul bırakmayı etkileyen faktörlerin %20'si okul ve programdan kaynaklı faktörlerdir (Lee ve Choi, 2011). Bu faktörler; programın tasarımı, kurumsal destek ve etkileşim olarak sıralanmaktadır.

Program Tasarımı: Açık ve uzaktan eğitimde okul bırakma kararında program tasarımının etkili olduğu görülmektedir. Programın iyi tasarlanmaması, öğrencinin öğrenme şeklinin farklı olması, öğrencinin kariyer beklentilerini karşılamaması ve ek öğretim için materyal desteği olmaması öğrenciyi okul/programdan uzaklaştırmaktadır. Programın tasarımında ekip çalışmasıyla sağlanan etkileşim (Bocchi, Eastman ve Swift, 2004), iyi yapılandırılmış ders içeriğinin yapısı (Ivankova ve Stick, 2007), dersin öğrencinin kariyer hedeflerine ve öğrenme stiline uygunluğu (Perry, Boman, Care, Edwards ve Park, 2008) açısından okul bırakma kararında önemli bir gösterge kabul edilmektedir.

Chyung, Winiecki ve Fenner (1999) ise diğer çalışmalardan daha farklı noktalara değinerek dersin müfredatı, araç-gereçleri ve etkileşim tasarımının uzaktan eğitim modelindeki memnuniyetine etkisi üzerinde durarak uzaktan eğitimin motivasyona olan pozitif yanlarını ele almıştır.

Kurumsal Destek: Muilenburg ve Berge, (2005), Ivankova ve Stick (2007), Clay, Rowland ve Packard (2008) yaptıkları çalışmalarda kurumsal desteğin yetersiz olduğu durumlarda öğrencinin kendi çabasıyla dersi geçmekte zorlandığını, dolayısıyla da okul bırakma kararı verdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Clay ve diğerleri (2008)'nin yaptığı çalışmada ise kayıt öncesinde verilecek bir danışmanlık ve yönlendirmenin okulda kalma oranını yükselttiği sonucu çıkmıştır.

Cheung ve Kan (2002) ise uzaktan eğitim öğrencilerine psikolojik destek verildiğinde okula devam oranının ciddi düzeyde arttığını ortaya koymuşlardır.

Etkileşim: Açık ve uzaktan eğitimde okul bırakmaya sebep olan bir diğer faktör de etkileşim faktörüdür. Konu ile ilgili çalışmalar genel olarak öğrenci-öğrenci

etkileşimi üzerinedir (Bocchi ve diğerleri, 2004) . Araştırmacılar öğrenci-öğretici etkileşimi (Ivankova ve Stick 2007), (Bocchi ve diğerleri, (2004) ve öğrenci-içerik etkileşiminin (Liu, Gomez ve Cherng-Jyh, 2009) çevrimiçi ortamlarda okul bırakma oranına etkisini incelemiştir ve öğrenci - öğretici etkileşimi ve bırakma oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğrencilere öğretmenler tarafından zamanında geri bildirim verilmesi, uzaktan eğitim alan öğrencilerin başarısını önemli oranda etkilediği ve böylelikle de okulu bırakma ihtimalini düşürdüğü belirlenmiştir (Ivankova ve Stick, 2007; Bocchi ve diğerleri, 2004). Morris ve diğerleri (2005a) ise öğrenci-içerik etkileşiminin okul bırakma kararındaki etkisi üzerine çalışmıştır. Öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlarında içerik kullanım sıklığını ve süresini ölçerek öğrenciler ile kurs içeriği arasındaki etkileşimleri incelenmiştir. İçerik görüntüleme sayısı fazla olan ve daha fazla öğrenme etkinliğine katılan öğrencilerin okulda kalma oranının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencinin Kişisel Özelliklerinden Kaynaklı Faktörler

Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde okul bırakma sebeplerinin yarısından fazlasının (yaklaşık %55) öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan faktörler olduğu görülmüştür. Öğrencinin kişisel özelliklerine dayanan faktörleri daha iyi çözümleyebilmek için öğrencinin psikolojik durumu, akademik başarısı ve geçmiş deneyimleri bilinmelidir (Lee ve Choi, 2011).

Psikolojik Özellikler: Öğrencinin okula, programa, diğer öğrencilere ve genel olarak öğrenmeye karşı tutumunu değişik yönleriyle kapsamakta ve en çok araştırılan okul bırakma faktörüdür. Psikolojik özelliklerin başlıcaları öğrencinin kontrol odağı olması (Morris ve diğerleri, 2005b), yüksek motivasyon (Castles 2004; Winiecki vd., 1999; Ivankova ve Stick, 2007; Osborn, 2001), öz yeterlik, güven duygusu ve memnuniyettir (Winiecki vd., 1999; Levy ve Murphy, 2002).

Morris, Wu ve Finnegan, (2005b) ve Parker (1999) yaptıkları çalışmada içsel kontrol odağı yüksek olan öğrencilerin okul bırakma ihtimalinin dışsal kontrol odağı yüksek olanlara göre daha düşük olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Akademik Geçmiş: Çalışmalar bir öğrencinin akademik yetenekleri ve önceki akademik performansı ile okul bırakma oranı arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu

göstermektedir. Bu durum akademik olarak başarılı bir geçmişi olan öğrencilerin okul bırakma ihtimalinin daha düşük olduğu anlamına gelmektedir. Morris ve diğerleri (2005b)'nin çalışmasından, okul puanı ve programa giriş puanının düşük olması öğrencinin okulu bırakma ihtimalinin yükselmesine sebep olduğu sonucu çıkmıştır.

Öğrenci Becerileri: Öğrencinin eğitim öncesinde edindiği akademik ve teknik becerilerin okul bırakma kararı üzerindeki etkisi incelendiğinde iki önemli becerinin okul bırakma kararında etkili olduğu görülmektedir. Bunlar; yönetim becerileri ve bilgisayar becerileridir. Yönetim becerileri; görevler için gerekli zaman ve harcanması gereken eforu tahmin etme (Pierrakeas, Xenos, Panagiotakopoulos ve Vergidis, 2004), zamanı etkili yönetme (Holder 2007; Ivankova ve Stick, 2007; Osborn, 2001; Shin ve Kim, 1999), olarak tanımlanmaktadır.

Öğrenci Deneyimleri: Programın içeriği ile ilgili öğrenci deneyimlerinin okul bırakma kararında etkilidir. Uzaktan eğitimde daha fazla teknik ve akademik deneyim yaşayan öğrencilerin okul bırakma ihtimalinin daha düşük olduğu görülmektedir. Dupin-Bryant (2004) eğitim düzeyinin yüksek oluşunun okul bırakma oranını düşürdüğünü sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal Çevreden Kaynaklı Faktörler

Açık ve uzaktan eğitim öğrencilerinin okul bırakma kararında etkili olan sebeplere yönelik çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde okul bırakma sebeplerinin %25'ini sosyal çevreden kaynaklı faktörlerin oluşturduğu görülmektedir (Lee ve Choi, 2011).

Uzaktan Eğitimi Bırakma Oranları

Yapılan çalışmalar dünyadaki pek çok uzaktan eğitim öğrencisinin, zamansal sıkıntılar ve derslerin iş takvimiyle çakışması yüzünden sorun yaşadığını göstermektedir. Uzaktan öğretimi yarıda veya tamamen bırakan öğrenciler bağlamında yapılan bazı araştırmalar şu şekildedir:

Kaliforniya Üniversitesinin online eğitiminde olan ve belli bir süre sonra bu programı bırakan 476 öğrencisiyle yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin online eğitimi bırakma sebepleri ve oranları Tablo 1.1'de gösterilmiştir (Frydenberg, 2007).

Tablo 1.1 Kaliforniya Üniversitesi Araştırmasına Göre Öğrencilerin Online Eğitimi Bırakma Sebepleri ve Oranları

Sıralama	Sebepler	Öğrenci Sayısı	Oran (%)
1	Diğer Sebepler	157	33
2	Başka bir derse transfer	95	20
3	İş Takvimiyle Çakışma	62	13
4	Sebep yok	44	9
5	Fikir Değiştirme	26	5
6	Akademik Takvim Çakışması	21	4
7	Tatminsizlik	20	4
8	Derslerin İptali	19	4
9	Bilgi Yok	13	3
10	Aile	13	3
11	Ödeme Problemi	6	2
Toplam		476	100

Ayrıca ülkemizde çeşitli kademelerde açık ve uzaktan eğitim alan öğrencilerin sayısı ve mezun sayıları Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi'nden alınan verilerle aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 1.2Açık Ve Uzaktan Eğitime Kayıtlı Öğrenci Ve Mezun Sayıları

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Mezun Sayısı	Mezuniyet Oranı %
2017-2018	3.672.689	202.449	5,51
2016-2017	3.398.677	197.937	5,82
2015-2016	3.152.398	237.408	7,53

Tablo 1.2 incelendiğinde ülkemizde açık ve uzaktan eğitime kayıtlı olan öğrenci sayılarının milyonlarla ifade edilmesine rağmen mezuniyet oranının %5-8 arasında olduğu görülmektedir. Açık ve uzaktan eğitime başlayan öğrencilerin büyük bir kısmının eğitime devam etmediği/yarıda bıraktığı dolayısıyla da çeşitli sebeplerle mezun olmadığı anlaşılmaktadır.

1.1 Problem Durumu

Günümüzde teknolojik anlamda hızlı gelişmelerin olmasıyla birlikte birçok alanda olduğu gibi eğitim de bu gelişmelerden payına düşeni almaktadır. Eğitim genel olarak bireyin istenilen davranışları kazanması olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin

davranış değişikliğini kazanması için çeşitli kademelerde eğitim hizmeti verilmektedir. Eğitim sürecindeki fiziksel yapılar, araç-gereç eksikliği, nitelikli öğretmen gibi sorunların olması ve bu sorunlara çözüm getirmek amacıyla uzaktan eğitim kavramı ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitim, öğrenenler ile öğrenme kaynaklarının zamandan ve mekândan bağımsız olduğu, aralarındaki iletişimin ve kaynaklarla olan etkileşiminin uzaktan eğitim sistemleri aracılığıyla gerçekleştirildiği bir öğretim sürecidir (Özkul & Aydın, 2016). Mektupla eğitimle başlayan bu süreç günün şartlarına uygun olarak radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları kullanılmış, günümüzde ise bilgisayar ve internet teknolojileri ile devam etmektedir.

Birçok alanda uzaktan eğitim kavramına sıkça rastlasak da gelecekte sınıf dışı öğrenme etkinlikleri ve uzaktan eğitim uygulamalarının artacağı, öğretim için geliştirilen teknolojik araç ve uygulamaların daha çok yapay zekâ tabanlı yapılacağı görüşü bulunmaktadır (Öngöz & Baki, 2010).

Günümüzde uzaktan eğitim önemli bir oranda dijital teknolojiler üzerinden gerçekleştirilmektedir. Formal ve informal bağlamda uzaktan eğitimin ilkökul kademesinden üniversiteye, hatta lisansüstü eğitimden yaşam boyu öğrenmenin her kademesinde önemli bir eğitim fırsatı sunduğu ifade edilebilir. Öyle ki 2018-2019 öğretim yılında açık ve uzaktan eğitime kayıtlı 3.963.388 öğrenci bulunmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2020). Bu açıdan uzaktan eğitimin fırsatlarına ek olarak tasarım ve uygulama gibi pek çok konuda sorunla karşılaşmaktadır.

Tuncer ve Bahadır (2017)'ın çalışmasına göre uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler bağlantı sorunları, internet/bilgisayar sahipliği, sınav soruları ile ders içeriğinin uyumu, dersi takip edememe, konuların zamanında eklenmemesi, dikkat toplayamama, sistem ve program uyumsuzlukları ile isteksizlik şeklindedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde okul bırakma oranlarının önemli seviyelerde olduğu görölmektedir. Bu sebeple öğrenenlerin uzaktan eğitimi bırakmalarına da sebep gösterilebilecek uzaktan eğitim tercihlerini belirlemek bir problem olarak ele alınmış ve bu çalışma yapılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile uzaktan eğitim tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki alt amaçlara yanıtlar aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının günlük yaşantılarında uzaktan eğitimden (formal-informal) yararlanma durumları nedir?
2. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimleri doğrultusunda sağladığı avantajlara yönelik görüşleri nedir?
3. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadıkları sorunlar ve getirdikleri eleştiriler nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerinde tercihlerini etkileyen faktörler nelerdir?
5. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik istekleri nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Günümüze uzaktan eğitim sistemlerinin tercihini ve kullanılabilirliğini etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasındaki uzaktan eğitimi tamamlayamama/bırakma önemli bir yere sahiptir. Bu durumun öğrenenlerin uzaktan eğitim tercihlerinden kaynaklanması da muhtemeldir. Uzaktan eğitim sistemlerinin iyileştirilmesi ve bu yönde tasarımların yapılmasına katkı sağlaması açısından öğretmen adaylarından oluşan öğrenenlerin deneyimleri, görüşleri, eleştirileri ve tercih nedenlerinin belirlenmesi giderek önemi artan uzaktan eğitimden beklentilerin karşılaması açısından önemlidir. Anılan nedenlerle uzaktan eğitim kullanım durumları, görüşleri ve tercihlerinin belirlenmesi önemli görülmüş ve araştırılmıştır. Ayrıca araştırma COVID-19 küresel salgınından önce yapılmış olup, uzaktan eğitim sürecine hızlı bir yönelim olmuştur. Bu açıdan uzaktan eğitime yönelik olumsuz eleştirilerin giderilmesi adına araştırma bulgularının önemli katkılar sağlayacağı da söylenebilir. Bu açıdan da araştırmanın önemi vurgulanmalıdır.

1.4 Varsayımlar

Çalışma gurubunda yer alan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ile ilgili eşit düzeyde fırsatlara/deneyimlere sahip oldukları ve aynı uzaktan eğitime yönelik eğitim süreçlerini aldıkları varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu çalışma 2018-2019 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde eğitim gören ve çalışma grubu içerisinde yer alan 249 öğretmen adayının ilgili görüşme formundaki sorulara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Belli merkezlerden yönetilen bireysel olarak öğrenmeyi amaçlayan, içeriklerin öğrenenlere özel olarak hazırlanan araçlarla ve çoklu ortamlar yoluyla iletildiği öğretim yöntemidir (Banar ve Fırat, 2015).

Açık Öğretim: Geleneksel eğitimden farklı olarak okula gelme zorunluluğunun olmadığı, derslerin bilgisayar aracılığı ile sanal ortamda işlendiği ve katılımcıların dersleri tekrar izleyebildiği eğitimin adıdır (İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi,2020).

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde uzaktan eğitime yönelik yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Gök (2017) tarafından hazırlanan, Üniversitelerde Uzaktan Eğitim Programlarının Hizmet Kalitesi ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi başlıklı doktora tezinde, Türkiye’de uzaktan eğitim programlarının hizmet kalitesi ve etkinliğini tespit edilerek, üniversitelerle ilgili değerlendirme yapılması amaçlanmış, ilgili programlardaki hizmet kalitesini etkileyen faktörler araştırılarak bu durumu ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitim hizmet kalitesini oluşturan boyutlardan en önemlisinin erişilebilirlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Devamında ise e-öğrenme ortamı, güven ve heveslilik boyutları gelmektedir.

Yetik (2018) tarafından hazırlanan Açık ve Uzaktan Öğrenme Bağlamında Kesintisiz Öğrenme Ortamlarının Tasarımına İlişkin Kriterlerin Belirlenmesi başlıklı yüksek lisans tezinde, açık ve uzaktan öğrenme bağlamında kesintisiz öğrenme ortamlarının tasarımına ilişkin kriterlerin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma kapsamında yer alan delphi tekniği kullanılmış ve kesintisiz öğrenme bağlamında formal ve informal öğrenmeyi kapsayan bir ortam tasarımı için önemli kriterler, kesintisiz öğrenme bağlamında bireysel ve sosyal öğrenmeyi kapsayan ortam tasarım kriterleri, öğrenme kaynaklarına her zaman her yerde ulaşmayı sağlayacak ortam tasarım kriterler, çoklu cihaz tiplerini (teknoloji) kapsayacak ders-ortam tasarım kriterleri, çoklu öğrenme görevlerinde hızlı geçiş kriterleri, kesintisiz öğrenme için gerçek ve sanal dünyayı kapsayan ortam tasarım kriterleri, önceki ve yeni bilgilerin sentezlenebildiği ders tasarım kriterleri, çoklu öğrenme modelleri veya androgoji ile kesintisiz öğrenmeye uygun ders tasarım kriterleri, öğrenenlerin kültürel çeşitliliğine göre kesintisiz öğrenme süreçlerinin tasarım kriterleri ve esintisiz öğrenmede değerlendirme süreci tasarım kriterleri olmak üzere toplamda 10 tema bağlamında 47 adet ölçüt belirlenmiştir.

Beginbetova (2015) tarafından hazırlanan, Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri başlıklı yüksek lisans tezinde, ilgili memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmaya 785 öğrenci ve 125 öğretim elemanı

katılmıştır. Öğretim elemanları, uzaktan eğitimin olumlu olduğunu ve program içeriklerinin yeterli olduğunu, öğrenciler ise uzaktan eğitim yönetim sistemiyle verilen eğitimlerden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Esgice (2015) tarafından hazırlanan, Açık ve Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Okul Bırakma Sebepleri başlıklı yüksek lisans tezinde, okul, program, kişisel özellikler, sosyal çevre vb. faktörlerden kaynaklanan okul bırakma sebepleri incelenmiştir. Çalışma bulgularından elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin açık ve uzaktan eğitimden ayrılmalarını etkileyen okul ve program kaynaklı faktörlerin başında öğrenim görülen programın ücretini ödemekte zorlanma, internet üzerinden verilen eğitime uyum sağlayamama, basılı ders materyali ihtiyacı ve sınavlardaki teknik sorunlar geldiği görülmektedir. Öğrencilerin başarısızlık kaygısı ve kişisel kariyer hedefinin olmaması da okul bırakmayı etkileyen kişisel faktörlerin en önemlilerindendir. Bunlara ek olarak iş ve aile sorumlulukları ile çevresel durum ve şartlardan kaynaklanan sebepler de okul bırakmayı etkileyen çevresel faktörler olarak bulunmuştur.

Çelen, Çelik ve Seferoğlu (2013) çalışmalarında, öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri üzerine araştırma yapmışlardır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki gözlemlediği eksiklikler ve yapılması gereken çalışmalara bu araştırmada yer verilmiştir. Bazı öğretmenlerin uzaktan eğitimin öğrenimi kolaylaştırdığı ve öğrenme kalitesini artırdığını belirtmiştir. Diğer bir taraftan öğrenenlerin uzaktan eğitim ile tembelleştiği görüşünü bildirmiştir. Başka bir açıdan değerlendirdiklerinde ise yarısı eğitim materyallerinin yeterli olduğunu bildirirken diğer bir yarısı ise materyallerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim programlarının sonunda verilen sertifikaların etkinlik ve verimliliğine yönelik görüşler incelendiğinde çoğu katılımcının sertifikaların geçerliliğine inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada uzaktan eğitim mezuniyetinin iş bulmada herhangi bir fayda sağlamadığını ve yeterli olmadığını belirtilmiştir. Sonuç olarak eğitim materyallerinin geliştirilmesi ve uzaktan eğitim sistemin iyi tasarlanması gerektiği belirlenmiştir Çelen, Çelik ve Seferoğlu (2013).

Kurubacak, Aydın, Görü ve Yıldırım (2008) ise uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının tutum ve algısını belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmada İç Anadolu bölgesindeki bir devlet üniversitesinde; iletişim, eğitim ve uzaktan öğretim alanında kullanılan materyaller için öğretim elemanlarının görüşlerine yer verilmiştir.

Altıok (2016) tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programlarında yer alan ve yüz yüze eğitim yoluyla gerçekleştirilen derslerde uygulanan öğrenme etkinliklerini ve bu etkinliklerin uzaktan eğitim yolu ile gerçekleştirilebilirliklerini belirlemek amacıyla tarama modelinde hazırlanan yüksek lisans tezinde, öğretim elemanları uzaktan eğitimle tutum ve değerlerin de öğrencilere kazandırıldığını ifade ederken, öğrenciler ise bu kazanımın daha az olduğunu ifade etmiştir (Altıok, 2016).

Ersolak (2018) tarafından hazırlanan Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Programlarında Katılım Örüntülerinin ve Başarıya Etki Eden Unsurların İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezi, uzaktan eğitim öğrencilerinin derslere katılımını değerlendirmek, bu katılımın birbirleri ile olan ilişkisini incelemek, bu katılımın başarı puanı üzerine etkisini araştırmak ve öğrencilerin başarı durumlarını eldeki verilerle tahmin etmek amacıyla yapılmıştır (Ersolak, 2018).

Özüçelik (2019)'in hazırladığı Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Kullanımı Uludağ Üniversitesi Örneği başlıklı yüksek lisans tezinde Uludağ Üniversitesi'nin örgün eğitim sistemine entegre ettiği UKEY sisteminin öğrenciler tarafından kullanımı teknoloji kabul modeli kapsamında incelenmiştir (Özüçelik, 2019).

Online ortamda lisansüstü uzaktan eğitim öğrencilerinin topluluk hissi, motivasyonları ve akademik başarıları arasındaki ilişki Çevrimiçi Ortamlarda Lisansüstü Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Topluluk Hissi, Motivasyon ve Akademik Başarısı Arasındaki İlişki Ahmet Yesevi Üniversitesi Örneği başlığı altında yüksek lisans tezi olarak Enfiyeci (2019) tarafından incelenmiştir. Araştırmada 16 farklı yüksek lisans programındaki 453 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulardan topluluk hissi ile motivasyon arasında bir ilişki bulunmazken topluluk hissi ve akademik başarı arasında ise negatif yönlü ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğu, akademik başarı ve motivasyon arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Enfiyeci, 2019).

Uzaktan eğitim alanında ülkemizde 2013-2018 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin dağılımları, yöntemleri ve bir bilimsel araştırmada bulunması gereken temel özellikler açısından değerlendirilmesi Orakcıoğlu (2019) tarafından yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma bulguları, araştırma kapsamındaki tezlerin genel anlamda

bilimsel bir çalışmada bulunması gereken özellikleri taşıdığı, nicel araştırmaların tarama, nitel araştırmaların ise durum çalışması üzerine olduğu, ayrıca örneklem seçimi olarak ise nicel ve nitel araştırma türlerinin ikisinde de amaçlı örneklem seçim tekniğinin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Orakcıoğlu, 2019).

Boz (2019) tarafından 2016-2017 ğretim döneminde, ğretmen Adaylarının Teknoloji Kabullenme ve Kullanımı Bağlamında Uzaktan Eğitim Algılarının İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezinde son sınıfta eğitim gören ğretmen adayları üzerine çalışma yapmış ve söz konusu ğretmen adaylarının algılarının orta düzeyde olduğu sonucu çıkmıştır (Boz, 2019).

Yapılan alışmalar incelendiğinde; çalışmaların genellikle uzaktan eğitimin tutum, algı, motivasyon üzerine etkisi, uzaktan eğitimde başarıya etki eden durumların belirlenmesi, uzaktan eğitimin etkinlik ve verimliliğinin değerlendirilmesi, öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi ve uzaktan eğitimi bırakma sebepleri şeklinde olduğu görülmektedir. Bu kapsamda farklı kademelerde eğitim imkânı sağlayan uzaktan eğitimde, hangi faktörlerin uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada etkili olduğunu belirten çalışmanın olmaması, dolayısıyla da bu çalışmanın yapılmasının alanyazına olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcıları, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi bilgileri verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacına yönelik olarak, nitel araştırma yöntemlerinden, olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni, aslında farkında olunan ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgular, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar olabilir. Bireylerin bir olguya ilişkin algılarını ve yüklediği anlamları ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek,2018). Araştırmada olgu bilim deseni, öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tercihlerini etkileyen faktörlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak için seçilmiştir.

3.2 Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde eğitim görmekte olan ve farklı bölümlerde okuyan son sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme yöntemi amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme örneklemedir. Maksimum çeşitleme örneklemedeki amaç, probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Nitel Araştırma, 2020). Araştırmanın amacı kapsamında, farklı bölümlerde okuyan son sınıf öğretmen adaylarıyla uygulama yapılmak istendiği için maksimum çeşitleme örnekleme yöntemi seçilmiştir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan rehberlik ve psikolojik danışmanlık (PDR) öğretmeni adayları P1, P2,..., P37; İngilizce öğretmeni adayları İ1, İ2,..., İ30; sınıf öğretmeni adayları S1, S2,..., S26; matematik öğretmeni adayları MA1, MA2,...,MA15; sosyal bilgiler öğretmeni adayları SB1, SB2,..., SB25; kimya öğretmeni adayları K1, K2,..., K19; müzik öğretmeni adayları MÜ1, MÜ2,..., MÜ15; zihin engelliler öğretmen adayları Z1, Z2,..., Z11; özel eğitim öğretmen adayları ÖE1, ÖE2,..., ÖE13; okul öncesi öğretmeni adayları OÖ1, OÖ2, ..., OÖ28; bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) öğretmen adayları B1, B2,..., B30 şeklinde belirtilmiştir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin elde edilen frekans dağılımlarına ait bulgular Tablo 3.1.’de verilmiştir.

Tablo 3.1 Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Demografik Özellikler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	166	66,67
	Erkek	83	33,33
Okudukları Bölümler	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	37	14,85
	İngilizce Öğretmenliği	30	12,05
	Sınıf Öğretmenliği	26	10,44
	Matematik Öğretmenliği	15	6,02
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	25	10,04
	Kimya Öğretmenliği	19	7,63
	Müzik Öğretmenliği	15	6,02
	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	11	4,42
	Özel Eğitim Öğretmenliği	13	5,22
	Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği	28	11,24
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmenliği	30	12,05
Uzaktan Eğitime Yönelik Eğitim Alma Durumu	Uzaktan Eğitime Yönelik Eğitim Alanlar	122	48,99
	Uzaktan Eğitime Yönelik Eğitim Almayanlar	127	51,01
Uzaktan Eğitimle Eğitim Verebilme Durumu	Uzaktan Eğitimle Eğitim Verebilenler	89	35,74
	Uzaktan Eğitimle Eğitim Veremeyenler	160	64,26
Daha Önce Uzaktan Eğitimle Eğitim Alma Durumu	Daha Önce Uzaktan Eğitimle Eğitim Alanlar	132	53,01
	Daha Önce Uzaktan Eğitimle Eğitim Almayanlar	117	46,99
Toplam		249	%100

Tablo 3.1.’e göre, araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre; %66,97 (166 kişi)’si kadın ve %33,03(83 kişi)’ü erkektir. Okudukları bölümlere göre; %14,85 (37 kişi)’i rehberlik ve psikolojik danışmanlık, %12,05 (30 kişi)’i İngilizce öğretmenliği, %10,44 (26 kişi)’ü sınıf öğretmenliği, %6,02 (15 kişi)’si matematik öğretmenliği, %10,04 (25 kişi)’ü sosyal bilgiler öğretmenliği, %7,63 (19 kişi)’ü kimya öğretmenliği, %6,02 (15 kişi)’si müzik öğretmenliği, %4,42 (11 kişi)’si zihin engelliler öğretmenliği, %5,22 (13 kişi)’si özel eğitim öğretmenliği,

%11,44 (28 kişi)‘ü okul öncesi eğitimi öğretmenliğı ve %12,05 (30 kişi)‘i, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmenliğidir. Uzaktan eğitime yönelik eğitim alma durumuna göre; %48,99 (122 kişi)‘u uzaktan eğitime yönelik eğitim alanlar ve 51,01 (127 kişi)‘i uzaktan eğitime yönelik eğitim almayanlardır. Uzaktan eğitimle eğitim verebilme durumuna göre; %35,74 (89 kişi)‘ü uzaktan eğitimle eğitim verebilenler ve %65,26 (160 kişi)‘sı uzaktan eğitimle eğitim veremeyenlerdir. Daha önce uzaktan eğitimle eğitim alma durumuna göre; %53,01 (132 kişi)‘i daha önce uzaktan eğitimle eğitim alanlar ve %46,99 (117 kişi)‘u ise daha önce uzaktan eğitimle eğitim almayanlardır.

3.3 Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarından görüş alabilmek adına açık uçlu soru formundan faydalanılmıştır. Açık uçlu soru formu alanyazında “open-ended survey” veya “open ended questions” isimleriyle anılan ve nitel çalışmalarda veri toplama maksadıyla kullanılan teknikler arasındadır. Görüşmede olduğu gibi bu yöntemde de katılımcılardan sorulara yanıt vermesi beklenmektedir. Ancak görüşmeden farklı olarak yanıtlar sesli olarak değil yazılı olarak verilmektedir (Creswell,2005).

Bu kapsamda söz konusu görüşme formu yeterli miktarda çoğaltılarak sadece katılımcıların olduğu bir sınıfta, sorularla ilgili olarak yönlendirme yapmadan gerekli açıklamalar yapılarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Günlük yaşamda uzaktan eğitimden yararlanma durumunuz (formal veya informal) nedir?
- Uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimlerinizi dikkate aldığınızda size ne gibi avantajlar sağlamıştır?
- Size göre uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadığınız sorunlar nelerdir? Ne gibi eleştiriler getirebilirsiniz?
- Sizlerin Uzaktan Eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerinizi etkileyen faktörler nelerdir? Bir başka ifade ile ideal bir uzaktan eğitim sisteminde hangi faktörler sizin için önemlidir?

- Bu konuda başka eklemek istediğiniz bir görüşünüz var mı?

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmanın katılımcıları 249 öğretmen adayından oluşmasından dolayı, veriler yazılı olarak toplanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların soruları yanıtlaması için ortalama bir süre (yaklaşık 20 dakika) verilmiştir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından toplanmıştır.

3.5 Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın amacına yönelik olarak, elde edilen verilerin analizinde tümevarım nitelik analiz tekniklerinden olan “içerik analizi” kullanılmıştır. Bu analizin amacı, elde edilen verilerin araştırma kapsamındaki kavramalara ve ilişkilere ulaşılmasını sağlamaktır. Buna göre, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, bunların okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlanmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

İçerik analizi Saban (2008) tarafından kullanılan analiz aşamaları kullanılarak yapılmış olup, veriler nitel veri analiz programı MAXQDA 12 kullanılarak elde edilen verilerin kod haritası diyagramla oluşturulmuştur. Bu aşamalar aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir:

- **Kodlama Ayıklama Aşaması:** Katılımcıların görüşme sorularına verdiği cevapların niteliğine bakılarak, araştırmanın amacına uygun verilen bulgular kodlanmış, taşımayanlar ise ayıklanmıştır. Bu aşamadan sonra, elde edilen veriler araştırmanın daha anlaşılır yorumlanabilmesini sağlamıştır.
- **Derleme Aşaması:** Elde edilen geçerli veriler Microsoft Office Word Belgesi'ne aktarılmıştır. Saban (2008)'a göre, verilerin belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmada oldukça önemlidir. Katılımcıların oluşturduğu veriler cümle uzunluğu yönünden de farklılıklar saptanmıştır. Çalışmada net bulgulara ulaşabilmek için, katılımcıların üslubu korunarak ifade etmek istediği durum daha net ifade edilmesi sağlanmıştır.

- **Kategori Geliştirme Aşaması:** Çalışmanın bu aşamasında çalışma grubu tarafından verilen yanıtlardan anlam olarak birbiriyle ortak yönleri olanlar bir araya getirilmiştir. Bu bağlamda verilen yanıtlar ilişki bakımından incelenerek kategoriler oluşturulmuştur.
- **Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması:** Bir araştırmanın bilimsel bir çalışma olarak kabul edilmesinde en önemli unsur güvenilirlik ve geçerliliğidir. Nitel araştırma tekniklerinde; toplanan verilerin ayrıntılı olarak incelenmesi, araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklamasında geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu kapsamda geçerlik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla; kod isimler kullanılmış, doğrudan alıntılara yer verilmiş ve veri teyidi yapılmıştır.

Temalar ilgili literatüre dayalı olarak belirlenmiş, kodlar çıkartılmış ve nitel araştırmaya uygun bir içerik çözümlemesi yapılmaya çalışılmış ve bulgular sunulmuştur. Elde edilen veriler, çalışmanın amaçları doğrultusunda temalar ve alt temalar tanımlanarak MAXQDA 12 kullanılarak analiz edilmiştir.

Bu çalışmada, elde edilen veriler, araştırmanın güvenirliliğinin sağlanması için Miles ve Huberman (1994)'ın güvenirlilik formülünden faydalanılmıştır. Formül aşağıda verilmiştir:

$$\text{Güvenirlilik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})] \times 100$$

$$= [1.005 / (1.005 + 247)] \times 100 = [1.005 / 1252] \times 100 = 80,27$$

Miles ve Huberman (1994)'ın güvenirlilik formülü sonucunda %80 çıkmıştır. Miles ve Huberman (1994)'a göre %70 ve yukarısında çıkan araştırma sonuçlarının güvenirliliğinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının veri toplama aracından elde edilen bulgular ve değerlendirmeleri başlıklar altında ele alınmıştır:

4.1.Öğretmen Adaylarının Günlük Yaşamlarında Uzaktan Eğitimden Yararlanma Durumlarına (Formal veya İnfomal) Yönelik Bulgular

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının günlük yaşamlarında uzaktan eğitimden yararlanma durumlarına (formal veya informal) yönelik bulgular Tablo 4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1 Öğretmen Adaylarının Günlük Yaşamlarında Uzaktan Eğitimden Yararlanma Durumlarına (Formal veya İnfomal) Yönelik Bulgular

Öğretmen Adaylarının Günlük Yaşamlarında Uzaktan Eğitimden Yararlanma Durumları (Formal veya İnfomal)		Frekans (f)	Yüzde (%)
Uzaktan Eğitimden Yararlanılan Eğitim Türü	Formal	81	32,79
	İnfomal	75	30,36
	Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar	91	36,85
Toplam		247	%100

Tablo 4.1.'e göre araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının günlük yaşamlarında uzaktan eğitimden yararlanma durumlarına (formal veya informal) yönelik görüşleri bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 1 kategori olarak değerlendirilmiştir. Bu kategori: Uzaktan eğitimden yararlanılan eğitim türü (247)'dür. Oluşturulan bu kategorinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Formal eğitim olarak üniversite 1. Sınıfta inkılap ve İngilizce derslerini uzaktan eğitim yoluyla aldım.” **(Formal)** (P27)

“A2 seviyesine kadar İspanyolca ve Rusça eğitimi aldım. Yazılım eğitimi aldım. Work and travel için oryantasyon eğitimi aldım.” **(Formal)** (İ23)

“Formal eğitim aldım.” **(Formal)** (S13)

“Üniversite 1. Sınıfta İngilizceden uzaktan eğitim aldım.”**(Formal)** (MA1)

“Üniversite hayatımda uzaktan eğitim gördük.”**(Formal)** (K5)

“Lisans hayatımda bazı derslerde yararlandım.”**(Formal)** (Z7)

“Formal.” **(Formal)** (MÜ7)

“2. üniversite kapsamında formal eğitim aldım.” **(Formal)** (ÖE13)

“Üniversitede 1. sınıfta ilk dönem ve ikinci dönem İngilizce dersini uzaktan eğitim şeklinde aldık.” **(Formal)** (OÖ2)

“İnformal olarak kendi kendime İngilizce çalışırken elektronik kaynakları, web siteleri, youtube kanalları kullanıyorum. Bilhassa alan derslerimde anlamadığım için de kullanıyorum konu anlatımlarını.” **(İnformal)** (P14)

“Alıyorum. İnternette ders videoları izliyorum. Bu amaçla yararlı buluyorum.” **(İnformal)** (S3)

“Youtube’tan bazı derslerin konu anlatımlı videolarını sınavdan önceki hafta izliyorum.” **(İnformal)** (MA9)

“İnformal eğitim olarak günlük üç beş saat dozunda faydalanmaktayım. (Youtube vs., eğitim videoları).” **(İnformal)** (SB5)

“Çalgımla ilgili videolar izledim.” **(İnformal)** (MÜ4)

“Videolu konu anlatımlarda informal hizmete eğitim alıyorum.” **(İnformal)** (Z3)

“İnformal olarak sadece belirli sınavlara yönelik olarak youtube ders içeriklerini kullandım.” **(İnformal)** (ÖE5)

“KPSS için benim hocam sayfasından yararlanıyorum.” **(İnformal)** (OÖ4)

“Youtube’dan informal eğitim alıyorum.” **(İnformal)** (B2)

“Formal ya da informal şekilde eğitim almadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (İ4)

“Hiç yararlanmadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (S8)

“Günlük yaşamda uzaktan eğitimden hiç yararlanmadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (MA10)

“Yararlanma imkânım var ama hiç almadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (SB2)

“Uzaktan eğitim alma ihtiyacım yok.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (K14)

“Yok, yararlanmadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (MÜ3)

“Almadım” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (Z8)

“Uzaktan eğitim almadım.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (OÖ9)

“Günlük hayatta herhangi bir uzaktan eğitimden yararlanmıyorum.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (B27)

“Şu ana kadar uzaktan eğitimden yararlanmadım. Başka bir bölüm okumak istersem uzaktan eğitim düşünebilirim.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (MA2)

“Günlük yaşamda uzaktan eğitimle ilgilenmiyorum.” **(Uzaktan Eğitimden Yararlanmayanlar)** (MÜ2)

4.2. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Deneyimlerinde Kendilerine Sağladığı Avantajlara Dair Bulgular

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimlerinde kendilerine sağladığı avantajlara dair bulgular Tablo 4.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.2 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Deneyimlerinde Kendilerine Sağladığı Avantajlara Dair Bulgular

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerine Yönelik Deneyimlerinde Kendilerine Sağladığı Avantajlar		Frekans (f)	Yüzde (%)
Uzaktan Eğitimin Sağladığı Avantajlar	Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması	53	18,72
	Mekândan Bağımsız Olması	45	15,9
	Zamandan Bağımsız Olması	21	7,42
	Konfor Sağlaması	11	3,88
	Tekrar Edebilme Avantajı	8	2,82
	Maddi Açidan Tasarruf Sağlaması	7	2,47
	Derslere Devam Etme Zorunluluğunun Olmaması	6	2,12
	Daha Fazla Kaynağa/Materyale Ulaşılması	5	1,76
	Ekonomik Olması	5	1,76
	Kaynaklara Daha Hızlı Ulaşılması	3	1,06
	Bireylerin Becerilerini Geliştirmesi	3	1,06
	Kolay Ve Hızlı Öğrenmeyi Sağlaması	3	1,06
	Alanında Uzman Farklı Kişilerden Ders Almak	3	1,06
	Etkili Ve Anlamlı Öğrenmenin Sağlanması	3	1,06
	Hızlı ve Kolay İletişim	3	1,06
	Verimli Olması	2	0,7
	Gerekli Bilgiye Ulaşılması	2	0,7
	Boş Vakitlerin Değerlendirilmesinin Sağlanması	2	0,7
	Sosyalleşme Sağlaması	2	0,7
	Bireysel Öğrenmeyi Sağlaması	2	0,7
	Konuların Öğrenmesini Sağlaması	2	0,7
	Fırsat Eşitliği Sağlaması	2	0,7
	Diğer(Teknolojinin Kullanımı, Eğitim Sürecini Hızlandırması, Bireysel Eğitim, Deneyim Sağlaması vb.)	18	6,36
Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler		13	4,59
Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar		59	20,84
Toplam		283	%100

Tablo 4.2.'ye göre araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimlerinde kendilerine sağladığı avantajlarına dair görüşleri bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 3 kategori olarak değerlendirilmiştir. Bunlar: Uzaktan eğitimin sağladığı avantajlar (211), uzaktan eğitimin avantaj sağlamadığını düşünenler (13) ve uzaktan eğitimde deneyimi olmayanlar (59)'dır.

Uzaktan eğitimin sağladığı avantajlar (211) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Dil öğrenimi için konuşmam gerekirse anadili İngilizce olan kişilerden ders dinlemek her açıdan çok daha etkili. Amerika ya da Kanada'ya gitme imkânım yok fakat az miktarda ücret ile oranın insanından ders alabiliyorum. Bu konuda uzaktan eğitimi yüz yüze eğitime göre çok daha avantajlı bulmaktayım. Aynı şekilde Oxford ya da Boston Üniversitesine gidip eğitim alamam, buna maddi durumum yetmez. Fakat uzaktan eğitim ile istediğim birçok dersi alabiliyorum.”(**Mekândan Bağımsız Olması; Maddi Açıdan Tasarruf Sağlaması**) (P1)

“Okula gitme konusunda devamsızlık sıkıntısı yaşamadım.” (**Mekândan Bağımsız Olması**) (P3)

“...uzaktan eğitim öğrenciye evinden kısa ve basit bir şekilde bir tıkla öğrenim sağlayabilmektedir.”(**Mekândan Bağımsız Olması; Konforlu Olması**) (İ1)

“Ulaşım sıkıntısı olmadığı için evim gibi çok rahat ortamlarda ders alabiliyorum.”(**Mekândan Bağımsız Olması; Konforlu Olması**) (S3)

“Ulaşım açısından bir yere gitmek zorunda değildim. Evde izleyebiliyordum. Videoları istediğim zaman tekrar izleyebiliyordum.”(**Mekândan Bağımsız Olması; Konforlu Olması; Tekrar Edebilme Avantajı**) (MA1)

“Kendim açıköğretim mezunuyum. En büyük avantajı belli bir saate güne standartlaştırılmamış hayattan olmaması. Öte yandan hemen yanı başınızda bulunuyor.” (**Mekândan Bağımsız Olması; Zamandan Bağımsız Olması**) (SB9)

“Okula gelip-gitmek ile uğraşmak yerine bilgisayar başından rahatça eğitim alabildiğimiz gibi zamanlarına biz belirlediğimiz için bence daha yararlı.” (**Mekândan Bağımsız Olması**) (K7)

“Yapılan eğitimde zamandan mekândan tasarruf sağlamaktadır.” (**Zamandan Tasarruf Sağlaması; Mekândan Bağımsız Olması**) (ÖE2)

“Evde veya okulda, kısaca her yerde eğitim alabilme imkânı sağlıyor.” (**Mekândan Bağımsız Olması**) (OÖ4)

“Herhangi bir yere gitmeden evde saatinde ders aldım.” (**Mekândan Bağımsız Olması**) (B11)

“Zaman ve para açısından olanakları vardır. Her gün okula gelmek için hazırlanmak yerine evde oturduğum yerden eğitimimi alabilirim. Yol masrafının yanında harcadığım internetin masrafı hiçbir şeydir.” (**Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması; Maddi Açıdan Tasarruf Sağlaması**) (P6)

“Yol parası vermedik. Pijamalarımızla izleyebiliyoruz. Devamsızlık saymıyoruz.”
(Maddi Açıdan Tasarruf Sağlaması; Konforlu Olması; Devam Etme Zorunluluğunun Olmaması) (S4)

“Bilgiye daha hızlı ulaşmamı sağlamıştır. Daha çok bilgiye ulaşmama katkıda bulunmuştur.” **(Kaynaklara Daha Hızlı Ulaşılması; Daha Fazla Kaynağa/Materyale Ulaşılması) (P2)**

“Uzaktan eğitimin avantajları kişiye göre ve öğrenmek istenilen durumlara göre değişir. Kendi bölümüm için telaffuz ve konuşma becerisi için uzaktan eğitim yabancı hocalar sayesinde faydalı olabilir.” **(Daha Fazla Kaynağa/Materyale Ulaşılması) (İ5)**

“Zaman yönünden avantaj sağlamıştır. Devam zorunluluğu olmaması yönünden avantajlıdır.” **(Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması; Derslere Devam Etme Zorunluluğunun Olmaması) (P4)**

“Verimli ve zaman açısından tasarruf oluyor.” **(Verimli Olması; Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması) (İ4)**

“Zamandan avantaj sağlıyor. Ayrıca toplu bir ortamda eğitim görmediğimiz için kendi çalışma stilime daha uygun.” **(Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması; Konforlu Olması) (MA4)**

“Zamanı daha verimli kullanma” **(Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması) (MÜ7)**

“Vakit açısından avantajları çok ama eğitim açısından örgün eğitim kadar verimli değil.” **(Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması) (OÖ1)**

“Devam zorunluluğu yoktur” **(Derslere Devam Etme Zorunluluğunun Olmaması) (P17)**

“Anlamadığım konuyu tekrar dinleme şansı buluyorum. Bildiğim konuyu atlayabiliyorum.” **(Tekrar Edebilme Avantajı) (P25)**

“Dediğim gibi uzaktan eğitim olarak izlediğim ders videoları bana ikinci bir tekrar gibi yapmıştı ve öğrenme açımdan çok etkili olmuştur.” **(Tekrar Edebilme Avantajı) (İ9)**

“Rahat sağladık. Anlayamadığımız yerleri tekrar izledik.” **(Konforlu Olması; Tekrar Edebilme Avantajı) (S5)**

“Anlamadığım yeri istediğim gibi geri sarıp anlayana kadar izlemek.” **(Tekrar Edebilme Avantajı) (MA9)**

“Uzaktan eğitimin tek avantajı istediğin zaman ders dinlemek istediğin zaman durdurmak, bu şekilde anlamadığın yerleri tekrar bakmak.” **(Konfor Sağlaması; Tekrar Edebilme Avantajı) (K6)**

“Zaman açısından ve tekrar edebilme açısından kolaylık sunuyor.” **(Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması; Tekrar Edebilme Avantajı) (OÖ21)**

“Avantaj tarafında izlenimde daha çok dikkatli dinleme olasılığı artıyor.” **(Daha Dikkatli Ders Dinleme Avantajı Sağlaması) (P12)**

“Yorulmadan ve öğrenmek istediğimizde derse başlamak daha avantajlı ve verimlidir.” **(Konfor Sağlaması) (K13)**

“Evde daha rahat bir şekilde eğitim alma şansı sağlamıştır. Çalışmanın mümkün olmadığı

hocalarla çalışma fırsatı sağlamıştır.” (**Konfor Sağlaması**) (MÜ8)

“Çeşitli konulara daha rahat ulaşmamı sağladı.” (**Konfor Sağlaması**) (B2)

“Derslere devamı kendi isteğine göre ayarlayabilme, istediğin zaman başlayıp istediğinde dersi bırakabilme özgürlüğü sunması.” (**Bireylerin Kendi İstedikleri Zamanda Derslere Katılması**) (İ10)

“...ama bazı web siteleri, uygulamalar, programlar sayesinde yabancı öğretmenlerden dinleme ve konuşma becerisini geliştirmek için uzaktan eğitim alınabilir.” (**Daha Fazla Kaynağa/Materyale Ulaşılması; Bireylerin Becerilerini Geliştirmesi**) (İ3)

“Eğitim süresince öngörü, empati, sağduyu vb. hislerimizde gelişim sağlandı.” (**Bireylerin Becerilerini Geliştirmesi**) (B29)

“Üniversite öğrencisi olarak gerek sınav gerekse de eğitim derslerimi daha sağlam algılamama yardımcı olunan yerlerden faydalanmaktayım. (sosyalhocam.com). Günlük hayatın etik ve kültürel davranışlarını doğru bir şekilde uygulamama avantaj sağlamıştır. (doğudan izmire giderken oranın kültür anlayışını vs. araştırmam) (youtube)” (**Kolay ve Hızlı Öğrenme; Verimli Olması**) (SB5)

“Kısa sürede erişim. Aklıma takılan problemleri mümkün olduğunca azaltma.” (**Kolay Ve Hızlı Öğrenmeyi Sağlaması**) (İ20)

“Eğer amacına uygun olursa çok faydalı olur.” (**Amacına Uygun Gerçekleştğinde Faydalı Olması**) (İ7)

“Bence uzaktan eğitim daha fazla popüler derslerde faydalı olur.” (**Popüler Derslerde Faydalı Olması**) (İ14)

“İnformal olarak aldığım uzaktan eğitim derslerinden en çok üniversite hazırlık döneminde yararlandım. Farklı eğitimcilerden, farklı tarzlarda konu anlatımı yapan alanında uzman kişilerden eğitim almak konuyu çok daha iyi kavramama yardımcı oldu.” (**Alanında Uzman Farklı Kişilerden Ders Almak**) (İ15)

“Zaman esnekliği” (**Zaman Esnekliği Sağlaması**) (İ17)

“İstedığımız zaman kendi kendimize konuları çalışıyorduk. Birine bağlı değildik. Kafamız daha rahattı.” (**Zamandan Bağımsız Olması; Konforlu Olması**) (MA7)

“Zamandan tasarruf sağlar.” (**Zamandan Tasarruf Sağlaması**) (SB11)

“Uzaktan eğitim dersini belirlenmiş bir saatte değil de kendi istediğim bir saatte alabiliyor olmam önemli bir avantaj.” (**Zamandan Bağımsız Olması**) (K3)

“İstedığımız vakitte alabiliyorum.” (**Zamandan Bağımsız Olması**) (Z2)

“İstedğim her an izleyebildim. İstedğim sürede izleyebildim. İstedğim mekânda izleyebildim. Çalışma saatlerime de uygun olmasından dolayı fayda gördüm.” (**Zamandan Bağımsız Olması; Mekândan Bağımsız Olması**) (OÖ5)

“Uzaktan eğitim insanın zaman kavramına saygı duyuyor istediğimiz zaman elimizin altında olan bilgiler bütünlüğü.” (**Zamandan Bağımsız Olması**) (B1)

“Uzaktan eğitimin yaş sınırlamasının olmaması güzeldir. Sürekli.” (**Yaş Sınırının Olmaması; Sürekli Olması**) (SB1)

“Rahat bence farklı bir deneyim sağlanmıştır.” (**Konforlu Olması; Gerekli Bilgiye**)

Ulaşılması) (SB18)

“Bazı derslere karşı ilgi çekici oluyor. Daha rahat anlamamızı sağlıyor.” **(Etkili Ve Anlamli Öğrenmenin Sağlanması) (K1)**

“Daha fazla insanla internet üzerinden aynı anda ders aldık. İnternet kullanımı, ya da sanal alemde daha fazla vakit geçirdik. Okul gibi bir kurum olmadığı için zaman kaybı olmadığını düşünüyorum.” **(İnternet Üzerinden Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi; Zamandan Tasarruf Sağlaması) (K5)**

“İstedğimiz boş vakitlerimizi değerlendirmede avantajlara sahibim.” **(Boş Vakitlerin Değerlendirilmesinin Sağlanması) (Z1)**

“Kolay ulaşılabilir olması büyük avantaj. Günün her saatinde olması güzel. Ekonomik olması da büyük bir avantaj.” **(Kolay Ulaşılabilir Olması; Zamandan Bağımsız Olması; Ekonomik Olması) (Z9)**

“Zaman ve mekân sınırlaması olmadığından faydalı olduğu ve ekonomik olduğunu düşünüyorum.” **(Zamandan Tasarruf Sağlaması; Mekândan Bağımsız Olması; Ekonomik Olması) (ÖE10)**

“Bireysel hıza uygun ilerlenebilmektedir.” **(Bireylerin Öğrenme Hızına Uygun Olarak Ayarlanması) (Z10)**

“Hayat boyu öğrenmeyi sağlıyor.” **(Hayat Boyu Öğrenme Sağlaması) (ÖE1)**

“Canlı yayın olanağı sağladığı için sosyalleşme vardır.” **(Sosyalleşme Sağlaması) (ÖE9)**

“Eğitim aldım. Bir başka branşta kendimi geliştirme imkânım oldu. Farklı insanlarla tanışıp sosyalleşme kendimi tanıtmaya iletişimimi geliştirmede çok faydası oldu.” **(Sosyalleşme Sağlaması) (ÖE13)**

“Kendi kendine öğrenmeyi sağlayabilir. Vakitten tasarruf etmeyi sağlar.” **(Bireysel Öğrenmeyi Sağlaması; Zaman Açısından Tasarruf Sağlaması) (OÖ3)**

“Bilmediğim konuları öğrenmeme yardımcı olmuştur.” **(Konuların Öğrenmesini Sağlaması) (OÖ7)**

“Fırsat ve imkân eşitliği sağlar.” **(Fırsat Eşitliği Sağlaması) (OÖ12)**

“Bilgilerin daha kalıcı olması ve daha çok duyu organına hitap ederek bilgilerin öğrenilmesinin kolaylaşması yönünde avantajları vardır.” **(Etkili Ve Anlamli Öğrenmeyi; Öğrenilen Bilgilerin Kalıcı Olmasını Sağlaması) (OÖ17)**

“Deneyimli kullanıcı olmamıza avantaj sağladı.” **(Deneyim Sağlaması) (B3)**

“Uzaktan eğitim sistemi gözetebilme ve öğrenme ortamlarından yararlanma” **(Sistemdeki Öğrenme Ortamlarından Faydalanılması) (B4)**

“Uzaktan eğitim avantajlarını hayatımız birçok şeyi kolaylaştırması ve hızlı kolay iletişim sağlamıştır.” **(Konfor Sağlama; Hızlı ve Kolay İletişim) (B5)**

“Bireysel eğitim baz alındığı için anlamam daha kolay oluyor.” **(Bireysel Eğitim) (B6)**

“Eğitim sürecimi hızlandırdı. Kendimi daha geniş bir kitleyle kıyaslayabilme imkânı sağladı.” **(Eğitim Sürecini Hızlandırması; Bireylerin Kendilerini Karşılaştırma Fırsatı Bulması) (B30)**

Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler (13) kategorisine ait

katılımcı cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitimin çok da yarar sağlamadığı görüşündeyim.” (**Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler**) (P1)

“Çok bir verim olmadı. Bence örgün eğitim daha kaliteli idi.” (**Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler**) (MA6)

“Hiçbir avantajını görmedim.” (**Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler**) (SB17)

“Uzaktan eğitimin bana bir avantajı olmadı.” (**Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler**) (K4)

“Bence hiçbir avantajı yoktur.” (**Uzaktan Eğitimin Avantaj Sağlamadığını Düşünenler**) (OÖ24)

Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar (59) kategorisine ait katılımcı cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitimi hiç almadım. Bu yüzden pek bir deneyimi sahip değilim.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (P30)

“Almadığım için uzaktan eğitim programları hakkında yine de birkaç fikrimi beyan edebilirim.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (İ1)

“Uzaktan eğitim almadım.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (S1)

“Almadım. Avantaj veya dezavantajlarını bilmiyorum.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (MA14)

“Uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimim yok.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (SB11)

“Hiç deneyimlemedim.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (MÜ13)

“Deneyimim yok.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (Z8)

“Deneyim yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (OÖ6)

“Deneyim yaşamadığım için bilmiyorum.” (**Uzaktan Eğitimde Deneyimi Olmayanlar**) (B14)

4.3. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşadıkları Sorunlar ve Getirdikleri Eleştirilere Yönelik Bulgular

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadıkları sorunlar ve getirdikleri eleştirilere yönelik bulgular Tablo 4.3.'te verilmiştir.

Tablo 4.3 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşadıkları Sorunlar ve Getirdikleri Eleştirilere Yönelik Bulgular

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşadıkları Sorunlar ve Getirdikleri Eleştiriler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Uzaktan Eğitim Sistemlerinde Yaşanılan Sorular	Donanım Sorunu	31	12,01
	Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar	28	10,85
	Senkronizasyon Sorunu	13	5,03
	Yüz Yüze Eğitime Alışılması	13	5,03
	Soruların Ders Sorumlusuna Sorulamaması	7	2,71
	Ücretli Olması	6	2,32
	Sistemdeki Teknik Sorunlar	5	1,93
	Etkili Ve Anlamli Öğrenmenin Gerçekleşmemesi	5	1,93
	Canlı Yayın Eğitimlerinde Müsait Olmama Durumu	5	1,93
	Kaynak/Materyal Yetersizliği	4	1,55
	Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması	4	1,55
	Sosyalleşme Eksikliği	4	1,55
	Sorulan Sorulara Cevap Alınamaması	3	1,16
	Anında Dönüt Alınamaması	3	1,16
	Teknoloji Uyumu Sorunu	2	0,77
	Disiplin Eksikliği	2	0,77
	Etkili/Yeterli Öğrenmenin Gerçekleşmemesi	2	0,77
	Kalıcı Öğrenme Sağlamaması	2	0,77
	Diğer (Denetim Mekanizması Eksikliği, Yaygın Olmaması, Anında Dönüt Verilmemesi Sorunu, Sosyalleşmeyi Olumsuz Etkilemesi vb.)	30	11,62
Uzaktan Eğitim Sistemlerine Getirilen Eleştiriler	Yüz Yüze Eğitime Alışılması	5	1,93
	Dönüt Alınmaması	5	1,93
	Eğitim Programlarının Geliştirilmesi Gerekliği	3	1,16
	Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna	3	1,16

Soramaması		
Eğitim İçeriklerinin Yeterli Olmaması	3	1,16
Sistemin Oturmamış Olması	2	0,77
Diğer (Dikkat Dağınıklığına Neden Olması, Teknoloji Uyumu Sorunu, Sınıf İçi Etkileşimin Olmaması vb.)	12	4,65
Uzak Eğitim Deneyimi Olmayanlar	31	12,01
Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar	25	9,68
Toplam	258	%100

Tablo 4.3.'e göre araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadıkları sorunlar ve getirdikleri eleştirilere yönelik görüşleri bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 4 kategori olarak değerlendirilmiştir. Bunlar: Uzaktan eğitim sistemlerinde yaşanan sorular (169), uzaktan eğitim sistemlerine getirilen eleştiriler (33), uzaktan eğitimde sorun yaşamayanlar (25) ve uzak eğitim deneyimi olmayanlar (31)'dir.

Uzaktan eğitim sistemlerinde yaşanan sorular (169) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Eğer dersler eşzamanlı olarak işlenmiyorsa çalışma konusunda çeşitli disiplin problemleri yaşanabilir. Yani devamlılıkta sıkıntılar yaşanabilir. Bir de internet problemi var. Teknik problemler dersin aksamasına neden olabiliyor.”(**Senkronizasyon Sorunu; Sistemdeki Teknik Sorunlar**) (P1)

“Anında kafama takılan bir şeyi soramamam.” (**Senkronizasyon Sorunu**) (İ8)

“Böyle bir durumla karşılaşmadım ama teknik sorunlar yaşanabilir. Görüntü bozukluğu, ses kalitesi bozukluğu, internet problemleri gibi.” (**Sistemdeki Teknik Sorunlar**) (İ3)

“Bazı konularda yeteri kadar bilgi bulamıyorum. Bazı siteler güvenli değil ve bilgileri yanlış olabilmektedir.” (**Kaynak/Materyal Yetersizliği; Bilginin Güvenirliliği Sorunu**) (P2)

“Bir bilgisayara sahip olmayan bir insan için sorun olması. Dersleri dinlerken, aklımdaki sorulara hocam yoluyla cevap bulamamam. İnternetin çok hızlı olmayışına karşın, ders videolarının sürekli donması ve normalde harcamam gerekenden daha fazla süre harcamam.” (**Donanım Sorunu; Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Sorup Cevap Alamaması**) (P3)

“Her evde internet olmayabilir bundan dolayı bu sistemde aksaklıklar olur” (**Donanım Sorunu**) (İ14)

“İnternetin çekmemesi. Soru soramamak.” (**Donanım Sorunu; Sorulan Sorulara Cevap Alınamaması**) (S5)

“Bazı durumlarda bağlantı sıkıntısı yaşanabilir. Bunun büyük bir sorun olduğunu düşünüyorum. Genel ağ bağlantısı olmadan ulaşılabilir olabilir.” (**Donanım Sorunu**) (SB2)

“Sınıf ortamı olmadığı için yapılan hatalar yeteri kadar tartışılmıyor. Ayrıyeten yazılım ve donanım açısından bağımlı olunan bir sistem olduğu için aksaklıklar direk olarak etkilemektedir.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar; Donanım Sorunu**) (K4)

“Bazen bağlantı eksikliği yüzünden sorunlar yaşayabiliyoruz.” (**Donanım Sorunu**) (Z5)

“İnternetin paralı olması ve yavaş olması.” (**Ücretli Olması; Donanım Sorunu**) (ÖE1)

“İnternet sıkıntısı ve canlı ders olduğu zaman müsaitlik durumu sorun oluyor.” (**Donanım Sorunu; Canlı Yayın Eğitimlerinde Müsait Olmama Durumu**) (B1)

“Uzaktan eğitimde derslerle formal eğitimde haşır neşir olduğumuz kadar uzaktan eğitimle değildik. Bu da derslerin anlaşılması yönünde etkiliyordu bizi.” (**Yüz Yüze Eğitime Alışılması**) (P4)

“Anlaşılmayan bir konu sıcaklığına öğretmene sorulamaz. Konulara aralıklarla çalışılrsa; konu bütünlüğü olmaz. Ancak okula gelme şansı olmayan bireyler için idealdir. Öğrencinin sadece öğretmenden değil, diğer arkadaşlarından da öğreneceği bir şeyler vardır. Kişilerarası etkileşimi azaltır.” (**Senkronizasyon Sorunu; Öğrenci- Öğrenci Etkileşiminin Azalması**) (P7)

“Basit, yetersiz. Soru sorabilme imkânı yok, olsa bile anında cevap alma durumu yok. Ciddiyetsiz” (**Derslerin Yetersiz Olması; Senkronizasyon Sorunu; Yüz Yüze Eğitime Alışılması**) (P8)

“Öğrenci ve öğretmenler arasında bağlantı kesiklikleri oldukça fazla görülmektedir.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (İ1)

“Yüz yüze eğitim olmadığı için etkileşim azlığı.” (**Yüz Yüze Eğitime Alışılması; Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (S1)

“İnternetin kesilmesi. Karşılıklı eğitimin zayıf olması. Empati güçlüğü” (**Donanım Sorunu; Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (SB18)

“Hoca ile iletişim sıkıntımız oluyor. İletişim kurmakta zorlanıyoruz.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (K1)

“Karşımda iletişime geçebileceğim bir hoca olmadığı için aklıma takılan soruları soramamam.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar; Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması**) (MÜ5)

“Olumlu ve samimi bir iletişim olmaması.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (Z4)

“Ortamın yapay olması etkileşimi tam karşılamayabilir. Ama uzaktan eğitimi sanal gerçeklik gözlüğü ile yapılırsa daha güzel olabilir.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar; Teknoloji Uyum Sorunu**) (ÖE2)

“Birebir göz teması kuramadığım derslerde yeterince başarılı olamadığımı düşünüyorum.” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (OÖ21)

“Teknolojik sorunlar olabilir.” (**Teknoloji Uyum Sorunu**) (İ2)

“Disiplin ve ciddiye almak konusunda sıkıntılar çıkabilir.” (**Disiplin Eksikliği**) (İ4)

“Öğrenciler her kesimden olduğu için daha çeşitli bir program hazırlanabilir. Birbirinden

farklı alanlarda aynı eğitimi almak isteyen kişilere hitap ediliyor sonuçta.” **(Farklı Alanlardaki Bireylere Özgü Eğitim İçeriğinin Geliştirilmesi)** (İ7)

“Kaynak fazlalığı” **(Kaynak/Materyal Fazlalığı)** (İ17)

“Teknik sorunlar çıkabilir. Öğretmen ile yüz yüze olma imkânı yoktur. Soru soramayız.” **(Sistemdeki Teknik Sorunlar; Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar; Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması)** (İ27)

“Bire bir sorma olmadığında öğrenciler sıkıntı yaşayabilmektedirler.” **(Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması)** (SB1)

“Sorulara cevap alamamak” **(Sorulan Sorulara Cevap Alınamaması)** (S4)

“Bana göre uzaktan eğitim okulla olan bağı kopartıyor. Okula olan devamlılığı etkiliyor ne yazık ki kötü yönde.” **(Öğrencilerin Okulla Olan Bağının Koparılması)** (S14)

“Anlamadığım bir noktayı soramamam benim için bir sorundu ve disiplin örgün eğitime göre daha az. Ev ortamında izleyebildiğim için başkası tarafından rahatsız edilme imkânım daha fazla olur.” **(Soruların Ders Sorumlusuna Sorulamaması; Disiplin Olmaması; Ev Ortamında Odaklanma Sorunu)** (MA1)

“Sosyalleşmeyi olumsuz etkileyecektir. Sorulara anında dönüt alamayacaktır.” **(Sosyalleşmeyi Olumsuz Etkilemesi; Anında Dönüt Alınamaması)** (MA2)

“Eğitimi veren kişiyle bire bir iletişime geçememek, anlamadığım yerleri danışmak veya farklı bir bakış açısı alma imkânım olmaması.” **(Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi Eksikliği; Soruların Ders Sorumlusuna Sorulamaması; Anında Dönüt Alınamaması)** (MA3)

“Uzaktan eğitimin en önemli sorunu sormak istediğimiz soruları soramamamız ve karşı taraftan dönüt alamamak.” **(Soruların Ders Sorumlusuna Sorulamaması; Anında Dönüt Alınamaması)** (MA4)

“Etkileşim ortamı olmadığı için sıkıntı olabilir. Ama bir yönden de sınıf içi karmaşa olmaz.” **(Sınıf İçi Etkileşim Eksikliği)** (MA5)

“Uzaktan alınan eğitim gerçekten zor bir eğitim. Çünkü ilk defa görülen bir konu uzaktan öğrenilmeyebilir. Normal çalışmadan daha fazla çalışma ve düzen gerekebilir.” **(Daha Fazla Düzenli Çalışmanın Gerekmesi)** (MA7)

“Bazen sanal olduğu için bir süre sonra dikkat dağınıklığı oluyordu.” **(Dikkat Dağınıklığına Neden Olması)** (MA12)

“Özdenetim becerilerinizin çok yüksek olması gerekmesi.” **(Özdenetim Becerisinin Eksikliği Sorunu)** (SB9)

“Uzaktan eğitimin denetlenememesi, yapılan sınavların güvensizliği bir sorun oluşturmaktadır.” **(Denetim Mekanizması Eksikliği Sorunu; Yapılan Sınavlara Güven Duyulmaması Sorunu)** (SB12)

“Öğrenci nasıl kullanması gerektiği konusunda bilgilendirilmiyor.” **(Öğrencinin Bilgilendirilmemesi Sorunu)** (SB15)

“Verilen eğitim yeteri derecede faydalı olmadı. İnternet üzerinden bağlantı sağlamada zorluklar yaşadım.” **(Faydalı Olmaması; Donanım Sorunu)** (SB16)

“Devamsızlık sıkıntısı yaşandı.” **(Derslere Devam Etme Sorunu)** (SB17)

“Düzenli bir eğitim sistemi değildir. Birebir kadar verim aldığımı söyleyemem.” (**Düzenli Eğitim Sistemi Olmıyışı; Yüz Yüze/Formal Eğitime Alışılması**) (K2)

“Soru sormamak ve öğrencilerin dikkatini toplama yolunda eksik olmak bu yüzden yakından eğitime göre daha az yararlı olduğunu düşünüyorum.” (**Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması; Öğrencinin Dikkatinin Dağılması Sorunu**) (K6)

“Farklı anlatım ya da kişiye özel bilgilendirme yapılmaması.” (**Farklı Öğretme Tekniklerinin Kullanılmaması; Bireysel Bilgilendirme Yapılmaması**) (MÜ6)

“Yeterli öğrenim olmaması” (**Etkili/Yeterli Öğrenmenin Gerçekleşmemesi**) (MÜ7)

“Uzaktan eğitimin yaygın olmaması. Uzaktan eğitimin daha çok olanak ve seçeneklerle olması” (**Yaygın Olmaması; Farklı Seçeneklerin Sunulmaması**) (MÜ8)

“Uzaktan eğitim olduğu için ciddiye alınmıyor.” (**Verilen Eğitimin Ciddiye Alınmaması**) (MÜ12)

“Örgün eğitime göre daha kolay ve daha basit seviyede kalıyor.” (**Örgün Eğitime Göre Daha Kolay ve Basit Seviyede Kalması**) (Z6)

“Ücretli uygulamalar olması can sıkıcı” (**Ücretli Olması**) (Z9)

“İnternetin olmadığı ortamlarda ya da internetin yavaş ve sıkıntılı olduğu ortamlarda öğrenciler mağdur olabilir. Uzaktan eğitim masraflı olduğu için imkânlar el vermeyebilir.” (**Ücretli Olması; Donanım Sorunu**) (ÖE3)

“Bazı uzaktan eğitim alanlarının ücretli olmasından dolayı oluşan problemler ve yayın akışında oluşan problemler.” (**Ücretli Olması; Donanım Sorunu**) (B9)

“Eksik bilgi alındığı zaman tamamlamada yetersiz kalıyor. İçerikte soru kısmı eklenebilir” (**Eğitim İçeriğinin Eksik Olması**) (Z10)

“Eğitimde istenilen öğrenmeyi gerçekleştirilemiyor. Kalıcı öğrenme sağlamıyor.” (**Etkili Ve Anamlı Öğrenmenin Gerçekleşmemesi; Kalıcı Öğrenme Sağlamaması**) (OÖ3)

“Anında dönüt ve düzeltme yapmadığı için tam öğrenme sağlanamıyor.” (**Anında Dönüt Verilmemesi; Etkili Ve Anamlı Öğrenmenin Gerçekleşmemesi**) (OÖ4)

“Bazen online olamadığım durumlarda aktif olarak karşı tarafa soru sormamak. İnternetin çekmemesi gibi durumlarda eğitimden kopukluk.” (**Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması; Donanım Sorunu**) (OÖ5)

“Sosyalleşme yok. Öğretmenle iletişim yok. Bunları uzaktan eğitimin eksileri olarak görebiliriz.” (**Sosyalleşme Eksikliği; Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (OÖ18)

“Bence uzaktan eğitim sosyalliği biraz engelliyor. Hocayla etkileşim sağlamasını kısıtlıyor.” (**Sosyalleşme Eksikliği; Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (B7)

“Tam bir öğrenim gerçekleşmeyebiliyor. İnternet hızı, çalışma ortamımız yüzünden olumsuz durumlar ortaya çıkarabiliyor.” (**Tam Öğrenmenin Gerçekleşmemesi Sorunu; Donanım Sorunu**) (B9)

Uzaktan eğitim sistemlerine getirilen eleştiriler (33) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitim programları geliştirilmelidir.” (**Eğitim Programlarının Geliştirilmesi Gerekliği**) (P3)

“Daha önce hiç uzaktan eğitim almamış öğrencileri bilgilendirmek amaçlı ders yılı başında bilgilendirmeler yapılmalıdır.” (**Gerekli Bilgilendirmelerin Yapılması**) (P3)

“Teoriden çok pratikte olursa (özellikle okul dersleri) daha memnun olurum.” (**Eğitim Programlarının Geliştirilmesi Gerekliği**) (P14)

“Erişimin de kolay olmasını isterim. Malum herkesin bilgisayarı interneti yok.” (**Erişim Kolaylığının Sağlanması**) (P14)

“Canlı yayına takılıp sonunda soru cevap yapılırsa bu sorun ortadan kalkabilir.” (**Canlı Olarak Ders Sorumlusunun Soruları Cevaplaması Gerekliği**) (MA12)

“Teknolojik sorunlar... Bu konuda bu sorunları engellemek için çeşitli önlemler alınabilir.” (**Teknolojik Sorunların Önlenmesi**) (İ2)

“Ama anında dönüt olsa iyi olur.” (**Dönüt Alınmaması**) (S3)

“Ama sınıf içi yüz yüze etkileşim olmadığı için bu bir dezavantajdır.” (**Sınıf İçi Etkileşimin Olmaması**) (S22)

“Uygulamada eksik kalıyor olabilir.” (**Uygulamada Eksik Kalması**) (S23)

“Sonuçta öğrenci doğal bir sınıf ortamında ders almamış oluyor ve direkt geri dönüt alamıyor. Aklında kalan soruları sorma imkânı olmuyor.” (**Yüz Yüze Eğitime Alışılması; Dönüt Alınmaması; Öğrencinin Sorularını Ders Sorumlusuna Soramaması**) (SB3)

“Belirli zamanlarda örgün eğitimle birleştirilmeli, reelde yaşantı sunmalı.” (**Yüz Yüze Eğitime Alışılması**) (OÖ15)

“Çok fazla yaygınlaşmadığı için sistemimize tam oturmuş değil.” (**Yaygınlaşmaması; Sistemin Oturmamış Olması**) (B3)

“Uzaktan eğitim sistemlerinde sadece ders videosu veya sunu şeklindeki eğitimlerin yeterli verimliliği sağlamadığını düşünüyorum.” (**Eğitim İçeriklerinin Yeterli Olmaması**) (B4)

“Soru cevap kısımları sıkıntılı oluyor ve aynı atmosfer yakalanmıyor.” (**Yüz Yüze Eğitime Alışılması**) (B11)

“Öğrencilerin deneyimsizliği ve yetersizliği” (**Öğrencilerin Deneyim Eksikliği Sorunu**) (B13)

“Daha aktif olabilirdi. Daha eğlenceli ve kayıtlı anlatılabilirdi” (**Öğrenci- Öğretmen Etkileşiminde Yaşanan Sorunlar**) (B18)

“Uzaktan eğitim derslerinde içeriğin kısıtlı olması Anlaşılmayan bölümlerde çoğu kez anında cevap gelmemesi” (**Eğitim İçeriklerinin Yeterli Olmaması; Dönüt Alınmaması**) (B23)

“Anında dönüt/düzeltilme olmaması en büyük sıkıntısıdır.” (**Dönüt Alınmaması**) (ÖE5)

“Karşılıklı diyalog yoktu uzaktan eğitim programında yazışmalar yoluyla iletişime geçiyordum. Tek taraflı konuşmalarda dönüt vermesi benim için zor oluyor. Sistemlerin denetlenmesi de gönüllülük esaslı zorlama yapılıyor.” (**Yüz Yüze/Formal Eğitime Ahşılması; Kontrol Mekanizması Eksikliği**) (ÖE13)

“Eğitim sistemi yok ki. Oturmamış bozuk bir düzen var.” (**Düzenli Bir Sistem Olmaması**) (MÜ15)

Uzaktan eğitimde sorun yaşamayanlar (25) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitimde bu zamana kadar hiç sorun yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (P12)

“Ben henüz bir sorun yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (İ20)

“Bir sorun yaşamadım” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (MA20)

“Herhangi bir eleştirim yok.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (S21)

“Herhangi bir eleştiride bulunamam. Çünkü sorun yaşamadım şimdiye kadar.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (Z1)

“Herhangi bir sorun yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (K14)

“Herhangi bir sorun ile karşılaşmadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (SB1)

“Uzaktan eğitim sistemlerinde sorun yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (MÜ2)

“Herhangi bir sorun yaşamadım.” (**Uzaktan Eğitimde Sorun Yaşamayanlar**) (Z2)

Uzak eğitim deneyimi olmayanlar (31) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Daha önce uzaktan eğitim almadım.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (P36)

“Uzaktan bir eğitim almıyorum.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (SB6)

“Uzaktan eğitim almadığım için hiçbir eleştirim yoktur.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (SB8)

“Almadığım için sorunları bilemiyorum.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (MA11)

“Uzaktan eğitime yönelik bir eğitim almadım. Bu konuda yapabileceğim tek eleştiri budur.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (SB14)

“Deneyimim yok.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (Z8)

“Almadım.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (ÖE6)

“Hiç katılmadım bilmiyorum.” (**Uzaktan Eğitim Deneyimi Olmayanlar**) (OÖ27)

4.4. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerini Kullanmada Tercihlerini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular (İdeal Bir Uzaktan Eğitim Sistemindeki Önem Verdikleri Faktörler)

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörlere yönelik bulgular (ideal bir uzaktan eğitim sistemindeki önem verdikleri faktörler) Tablo 4.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.4 . Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerini Kullanmada Tercihlerini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular (İdeal Bir Uzaktan Eğitim Sistemindeki Önem Verdikleri Faktörler)

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Sistemlerini Kullanmada Tercihlerini Etkileyen Faktörler (İdeal Bir Uzaktan Eğitim Sistemindeki Önem Verdikleri Faktörler)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi	26	8,78
Zamandan Bağımsız Olması	18	6,08
Mekândan Bağımsız Olması	17	5,74
Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi	14	4,72
Kolay Erişilebilir Olması	12	4,05
Alanında Uzman Kişilerden Eğitim Alınması	7	2,36
Eğitimde Verilen Bilgilerin Güvenilir Olması	6	2,02
Zorunlu Durumlarda Tercih Edilmesi	6	2,02
Etkili ve Anlamlı Öğrenme	6	2,02
Kolay Ulaşılabilir Olması	6	2,02
Konforlu Olması	6	2,02
Eğitimin Faydalı Olması	5	1,68
Ders Sorumlusuna Ulaşılabilirliğin Kolay Olması	5	1,68
Etkili Anlatım	5	1,68
Ekonomik Olması	5	1,68
Ders Notlarının Önemli Bilgilerden Oluşması	4	1,35
Etkili Ders Anlatımı	4	1,35
Sistemdeki Teknik Sorunların Olmaması	4	1,35
Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi	4	1,35
Güncel Olması	4	1,35
Bireylerin Eksik Olduğu Eğitim İçeriklerinin Geliştirildiği Platform	4	1,35
Tekrar Edebilme Avantajı	4	1,35
Eğitimi Verilen Konuların Eksiksiz Olması	3	1,01
Sistem Arayüzünün Kullanımının Kolay Olması	3	1,01

Kontrol Mekanizmasının Olması	3	1,01
İlgi Çeken Konularda Eğitim Olması	3	1,01
Zamandan Tasarruf Sağlaması	3	1,01
Donanım Sorunu Olmaması	3	1,01
Verilen Eğitimin Canlı Bağlantıyla Gerçekleşmesi	2	0,67
Ders Saatlerinin Uygun Olması	2	0,67
Derslerin Tekrarının Olması	2	0,67
Bireylere Özgü Materyallerin Geliştirilmesi	2	0,67
Donanım Sorunlarının Olmaması	2	0,67
Kaynakların/Materyallerin Yeterli Olması	2	0,67
Dikkat Çekici Olması	2	0,67
Etkili İletişim Olması	2	0,67
Eğitim Kalitesi	2	0,67
Kalıcı Öğrenmeyi Sağlaması	2	0,67
Öğretmen- Öğrenci Etkileşimi	2	0,67
Diğer(İstenilen Zamanda Erişilebilir Olması, Yaygın Olması, Ücretli Olup Olmaması, Fırsat Eşitliği Sağlaması vb.)	48	16,21
Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar	36	12,16
Toplam	296	%100

Tablo 4.4.'e göre araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörlere (ideal bir uzaktan eğitim sistemindeki önem verdikleri faktörler) yönelik görüşleri bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 2 kategori olarak değerlendirilmiştir. Bunlar: Uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörler (ideal bir uzaktan eğitim sistemindeki önem verdikleri faktörler) (260) ve uzaktan eğitim kullanmayanlar (36)'dır.

Uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörler (ideal bir uzaktan eğitim sistemindeki önem verdikleri faktörler) (260) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Çok pahalı olmamalıdır. Eğitim aldığım kişi alanında yetkin olmalı. O yüzden ders almadan önce öğretmen hakkında ufak bir araştırma yapıyorum.”(**Pahalı Olmaması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi**) (P1)

“Eğitimi veren öğretmen için teknik kısmına hâkim olmalı. Anlatacağı ders konusunda donanımlı ve uzman olmalı. Sistem ve düzen tamamen oturmuş olmalı.” (**Ders Sorumlusunun Teknik Bilgisinin Olması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (İ3)

“Görüntü kalitesi, eğitimcilerin bilgi düzeyleri etkilidir.” **(Sistemdeki Teknik Sorunların Olmaması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (S2)

“Dersi anlatan hocaların alanında uzman olması ve konuyu anlaşılabilir bir şekilde anlatması”**(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (MA1)

“Konunun alanında uzman. Teknolojik araçları kullanması lazım. Eğitimdeki yeniliklere açık olması lazım.” **(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Teknolojik Uyum)** (SB3)

“Ders saatleri eğitimin kalitesi hocaların kalitesi vb.” **(Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (ÖE2)

“Konuşma dili çok önemlidir.”**(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (B1)

“Tercihlerimi etkileyen faktörler uzaktan eğitim sistemlerinin güvenli olması ve doğru bilgiler vermesi olabilir. Araştırdığım bir konuyla ilgili anlamlı ve tam bilgilerin verilmesi gibi faktörler benim için önemlidir.” **(Eğitimde Verilen Bilgilerin Güvenilir Olması; Eğitimi Verilen Konuların Eksiksiz Olması)** (P2)

“Uzaktan eğitim dersini almamın benim için faydalı olup olmayacağı.” **(Eğitimin Faydalı Olması)** (P3)

“Öğretmene ulaşmanın daha kolay olması.” **(Ders Sorumlusuna Ulaşılabilirliğin Kolay Olması)** (P3)

“Ders notlarının daha gerekli bilgilerden oluşması.” **(Ders Notlarının Önemli Bilgilerden Oluşması)** (P3)

“Uzaktan eğitim sistemine karşıyım. Ama tercih edecek olsa idim, karşıdaki hocaların tecrübesini tercihim etkilerdi. Tecrübe, aktarım ve samimiyet en önemli faktörler.” **(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (P5)

“Bence uzaktan eğitimin kamera ile yapılması sıkıntıların büyük bir çoğunluğunu giderecektir.” **(Verilen Eğitimin Canlı Bağlantıyla Gerçekleşmesi)** (P6)

“Uzaktan eğitimde kitaplar ya da ders içerikleri vs. çok açık ve anlaşılır olmalıdır. Bireyi ikileme bırakmamalıdır. Uzaktan eğitimi artık yalnız öğrenciler değil üniversite mezunu olmak isteyen yetişkinler de kullandığı için anlatılan konular iki kesimin de anlayabileceği şekilde olmalıdır.” **(Eğitimde Verilen Bilgilerin Güvenilir Olması; Eğitimin Hedef Kitleye Uygun Olması)** (P7)

“Konuyu en ince ayrıntısına kadar anlatması.” **(Konuların Detaylı Olarak Anlatılması)** (P8)

“İstediğim zaman alabilmem. Zaman ve mekân sınırlandırması yoktur. Herhangi bir rahatsız edilme durumu yok. (eğer mekânı uygun seçmişsek)” **(Mekândan Bağımsız Olması; Zamandan Bağımsız Olması; Konforlu Olması)** (P8)

“Az emek göstererek yani okula gitmeden, etkili bir şekilde eğitim alabilmek” **(Mekândan Bağımsız Olması; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi)** (İ14)

“Bence uzaktan eğitimde önemli olan o dersi internetten öğrenerek gitmek.” (**Mekândan Bağımsız Olması**) (MA6)

“Uzaktan eğitimin herkes tarafından tercih edilme sebeplerinden en önemlisi, kolaylıklar sağlaması fiziki olarak okula gidip ders alma zahmetinden kurtarması.” (**Konfor Sağlaması; Mekândan Bağımsız Olması**) (SB12)

“Rahat bir ortamda istediğimiz yerde istediğimiz zamanda takip edip izlemem.” (**Mekândan Bağımsız Olması; Zamandan Bağımsız Olması; Konforlu Olması**) (Z4)

“Çalışan kişiler için vakit açısından tercih edilmesi daha yüksek ihtimal oluyor. Ancak verilen eğitimdeki girdiler, çıktıların değerlendirilmesi ve geri dönütlerin göz önünde bulundurulması önemli.” (**Zamandan Bağımsız Olması; Mekândan Bağımsız Olması; Dönüt Verilmesi**) (OÖ1)

“Ücretsiz olması cazip geliyor. Açık-anlaşılır olması da önemli. Zaman olarak da kısıtlayıcı olmamalı.” (**Ücretsiz Olması; Açık ve Anlaşılır Olması; Zamandan Bağımsız Olması**) (MA4)

“İstediğim zaman ders dinlemek. Bana özgü olmak sisteme değil. Bu beni etkileyen faktör.” (**Konforlu Olması; Zamandan Bağımsız Olması**) (K6)

“Her şeyden önce evimde oturduğum yerde rahat bir şekilde ders dinleyebilmem uzaktan eğitim sistemini kullanmamı etkileyen olumlu bir faktördür.” (**Konforlu Olması**) (K3)

“Bağlantı sorununun olmaması, rahat erişilebilir, bir görselin, bağlantının sitenin olması, sistemsel aksaklıkların olmaması uzaktan eğitim için önemlidir.” (**Kolay Erişilebilir Olması; Donanım Sorunlarının Olmaması; Sistemdeki Teknik Sorunların Olmaması**) (İ6)

“Uzaktan bir eğitim olsa da iyi takip edilmeli. Belli düzgün bir programa göre hareket edilmeli.” (**Kontrol Mekanizmasının Olması; Planlı Olması Gerekliği**) (SB14)

“Canlı videolar olması önemlidir. Soru sorulabilir olmalı.” (**Verilen Eğitimin Canlı Bağlantıyla Gerçekleşmesi; Ders Sorumlusuna Ulaşılabilirliğin Kolay Olması**) (P10)

“Benim için kolay erişebilmem ve uzaktan eğitim sitesinin içeriğinin daha kolay anlaşılabilir, kullanışlı olması önemli.” (**Kolay Erişilebilir Olması; Sistem Arayüzünün Kullanımının Kolay Olması**) (P13)

“Eğitim almak durumunda bir kuruma gerek kalmadan kendi başımıza öğrenme yaşanabilir.” (**Bireysel Olarak Öğrenmenin Gerçekleşmesi**) (P15)

“Herhangi bir kontrol mekanizmasının olup olmadığı. Eğitim dışında bir ilginin olup olmaması” (**Kontrol Mekanizmasının Olması**) (P16)

“Ders saati ona göre ayarlanmalı.” (**Ders Saatlerinin Uygun Olması**) (P17)

“Sıkıcı olmaması, kısa ve öz olması.” (**Ders Notlarının Önemli Bilgilerden Oluşması**) (P21)

“Karşınızdaki bireyin, çok fazla açık kapı bırakmayacağı bir anlatım. Yani dinleyen bireyde çok fazla kafa karışıklığına neden olmayan, çok fazla kafasında soru işareti bulundurmayacak bir anlatım.” (**Eğitimi Verilen Konuların Eksiksiz Olması**) (P24)

“En önemlisi tekrar olması Daha etkili anlatım.” (**Derslerin Tekrarının Olması; Etkili Ders Anlatımı**) (P25)

“Herkesin istek ve ihtiyaçlarına uygun materyal sağlanımı çok önemlidir.”(**Bireylere Özgü Materyallerin Geliştirilmesi**) (İ1)

“Bu sistemin öğrenci için faydalı olması önemli bir faktördür.” (**Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (İ2)

“İyi ve donanımlı biri tarafından verilmeli. Alanına hakim olan kişiler, uzman kişiler vermeli. Düzenli ve sistematik bir işleyiş olmalı.” (**Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (İ5)

“İkinci bir alternatif olarak görmek benim için uzaktan eğitim sistemini kullanmada tercihim etkileyen faktördür.” (**Sistemin Alternatif Olarak Kullanılması; Bireylere Özgü Materyallerin Geliştirilmesi**) (İ9)

“Hızlı, stabil işleyen bir sistem.” (**Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (Z8)

“Karşı tarafın duygu ve düşüncelerini tahmin edebilen bir eğitim programı bizimle konuşuyor gibi ders anlatırsa birinci plana çıkabilir.” (**Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (ÖE5)

“Yeterli miktarda materyalin bulunması önemli bir faktördür. Ayrıca bu materyallerin çeşitli olması gerekir.” (**Kaynakların/Materyallerin Yeterli Olması**) (İ10)

“İlgimi çeken cidden eğitime ihtiyaç duyduğum bir konuda uzaktan eğitim ilgimi çeker. Ya da bulunduğum bölgede ihtiyaç duyduğum eğitimi verecek bir eğitmen yoksa uzaktan eğitime sıcak bakabilirim.” (**İlgi Çeken Konularda Eğitim Olması; Bulunduğu Yerde Eğitimi Verecek Alanında Uzman Kişi Eksikliği**) (İ13)

“Kaynak. Öğreticiler” (**Kaynakların/Materyallerin Yeterli Olması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi**) (İ17)

“İstedığımız her an ulaşılabilir olması. Eğitim veren kişinin yeteri kadar donanımlı olması.” (**Kolay Erişilebilir Olması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi**) (İ19)

“Kaliteli öğretmen. Ses problemi olmaması. İnternet problemi olmaması” (**Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Donanım Sorunlarının Olmaması; Donanım Sorunlarının Olmaması; Sistemdeki Teknik Sorunların Olmaması**) (İ30)

“Öncelikle çok tıklanan ve izlenen sayfaları tercih ediyorum. Ayrıca anlatımına da önem veriyorum.” (**İlgi Çeken Konularda Eğitim Olması; Etkili ve Anlamlı Öğrenme**) (Z5)

“Görüntü kalitesi. Ses kalitesi. Öğretmenin anlatımı”(Sistemdeki Teknik Sorunların Olmaması; Etkili Anlatım) (S1)

“Anlatımın sürükleyici olması.” (**Etkili Anlatım**) (S3)

“Pasif bir anlatım olmamalı öğrencinin dikkati çekilmeli.” (**Etkili Anlatım**) (SB15)

“Etkili ve zamanı iyi ayarlanmış bir sunum” (**Etkili Anlatım; Ders Saatlerinin Planlı Olması**) (S4)

“İstediğim saatte alabilmeliyim. Etkileşimin yoğun olmasını ve anında dönüt olmasını isterim.” **(İstenilen Zamanda Erişilebilir Olması; Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi; Anında Geri Dönüt Yapılması)** (S16)

“Sadece bilginin değil, samimiyetinde olduğu bir atmosfer yaratılması en önemli faktör olması benim için önemlidir.” **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (SB4)

“Hocaların öğrencilere mail yolu aracılığıyla ulaşmaları takıldıkları yerleri sormalarıdır.” **(Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi)** (K8)

“Benim için zaman faktörü uzaktan eğitimde zamandan tasarruf edildiğini düşünüyorum.” **(Zamandan Tasarruf Sağlaması)** (MA15)

“Zamandan tasarruf için ideal bence. Yol ücreti ödemedem kurtulduğumuz için maddi olarak karda oluyor.” **(Zamandan Tasarruf Sağlaması; Maddi Açından Tasarruf Sağlaması)** (Z6)

“Zamandan tasarruf sağlaması. İstediğimiz kadar bölüm işlenmesi. Videolarda önemli gördüğümüz yerleri tekrar izleme imkânına sahip olmamız.” **(Zamandan Tasarruf Sağlaması; Konfor Sağlaması; Tekrar Edebilme Avantajı)** (OÖ2)

“Uzaktan eğitim alacağım platformlarda sorularıma anında dönüt alamam da hızlı bir şekilde dönüt olmasını isterim.” **(Dönütün Hızlı Olarak Verilmesi)** (MA2)

“Eğitimcinin kalitesi, video-ses kalitesi, uzaktan eğitime paralel doküman olması.” **(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Sistemdeki Teknik Alt Yapının Kaliteli Olması; Senkronizasyon Uyumu)** (MA3)

“Gerçekten amaca yönelikse ve takip edilirse iyi bir eğitim olabilir. Ama çok dikkatli olunacak bir eğitim.” **(Amaca Uygun Olması; Dikkat Çekici Olması)** (MA6)

“Dersin anlatım düzeyi ve akıcılığı tercihim etkiler.” **(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (MA9)

“Uzaktan eğitimde zaman ve mekâna bağlı olunmaması tercihlerimiz için en önemli faktörler olabilir.” **(Zamandan Bağımsız Olması; Mekândan Bağımsız Olması)** (MA10)

“Uzaktan eğitimi kullanacak olsaydım zaman ve ekonomik yönden daha avantajlı olduğu için tercih ederdim.” **(Zamandan Bağımsız Olması; Ekonomik Olması)** (MA11)

“Anlatan kişinin dikkatleri dağıtmayacak şekilde dersi canlı bir şekilde anlatmasıdır.” **(Dikkat Çekici Olması; Eğitimin Canlı Yayınla Verilmesi)** (MA12)

“Güncel olması. Belirli bir kitleye ulaşabilmesi.” **(Güncel Olması; Belirli Bir Kitleye Ulaşması)** (SB9)

“Önemli olan eğitimin verimli olarak fayda sağlamasına olanak sağlanması.” **(Verimli Olması)** (SB16)

“Her an ulaşılabilir olması, sistemdeki bilgilerin güncel olması, anlatıcıların deneyimli olması, sıkıcı ve monoton olmamalı, sadece bilgi ağırlıklı olarak gereksiz bilgi yüklemesi yapmaktan kaçınılmalı.” **(Ulaşılabilirlik; Güncel Olması; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi)** (SB25)

“Bazı derslerde zorunluluk olduğu için tercih ediliyor.” **(Zorunlu Durumlarda Tercih**

Edilmesi) (K1)

“Konular uzun olmamalı daha kısa süreli olmalıdır.” **(Konuların Kısa Süreli Anlatılması Gerekliği) (K2)**

“Dersin uzaktan eğitime uygun olması gerekir. Her dersin uzaktan olabileceğine inanmıyorum.” **(Dersin Uzaktan Eğitimle Verilmesinin Uygun Olması) (K9)**

“Anlatan kişinin konu hâkimiyeti, ses tonu ve anlatış şekli.” **(Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi) (K10)**

“Kitaplarda yeterli donanım bulamamam. Kütüphanedeki kitapların 80’li yıllarda kalmış olması.” **(Güncel Olması) (K11)**

“Zorunlu olarak aldığımız için, tercih hakkımız yoktu.” **(Zorunlu Durumlarda Tercih Edilmesi) (K12)**

“İyi bir öğretim. Kaynak verimliliği.” **(Kaynak/Materyal Verimliliği) (K15)**

“Konunun anlaşılır olması, öğrenciye kolaylık sağlaması.” **(Etkili ve Anlamli Öğrenme) (MÜ4)**

“Öğrenilen konunun anlaşılır bir şekilde anlatılması gerekli bilginini aktarılması” **(Etkili ve Anlamli Öğrenme) (MÜ5)**

“Farklı anlatım biçimleri, kolay ulaşım, hızlı bilgi” **(Farklı Öğretim Yöntemlerinin Kullanılması; Bilgiye Kolay Ve Hızlı Ulaşma) (MÜ6)**

“İstediğim konuda eğitim alabilme. Kullanma amacım ise daha farklı kişilerle çalışma imkânı sağladığı için.” **(İstenilen Konularda Eğitim Alma; Farklı Kişilerden Eğitim Alma) (MÜ8)**

“Açık net ve kısa olmalı. Sıkmamalı.” **(Etkili ve Anlamli Öğrenme) (MÜ9)**

“Daha çok insanın izlemesi” **(Yaygın Olması) (MÜ13)**

“Eksikliklerim olduğu konuların üzerine yapılmış eğitim platformlarını tercih ediyorum.” **(Bireylerin Eksik Olduğu Eğitim İçeriklerinin Geliştirildiği Platform) (Z1)**

“Eksik olduğum konuları seçiyorum.” **(Bireylerin Eksik Olduğu Eğitim İçeriklerinin Geliştirildiği Platform) (Z2)**

“Eksikliklerim olduğu konuların üzerine yapılmış eğitim platformlarını tercih ediyorum.” **(Bireylerin Eksik Olduğu Eğitim İçeriklerinin Geliştirildiği Platform) (Z3)**

“Kolay ulaşılabilir olması. İnternet gerektirmese daha güzel olabilir.” **(Kolay Ulaşılabilir Olması) (Z9)**

“Güncel, hızlı ve ulaşılabilir olması önemli.” **(Güncel Olması; Kolay Ulaşılabilir Olması) (B2)**

“Açık ve ulaşılabilir olması gerekir.” **(Kolay Ulaşılabilir Olması) (OÖ14)**

“Uzmanlardan eğitim almamızı sağlıyor. Örgün eğitim olarak zaten bir üniversitedeyim. Kendimi geliştirmek için aktif katılamayacağım ve çalışan arkadaşlarımla ortak eğitim almamı sağladı.” **(Eğitim Kalitesi; Alanında Uzman Kişiler Tarafından Eğitim Verilmesi; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi; Etkili İletişim Olması) (ÖE13)**

“Web sitesinin karmaşık olması öğretimi engelleyebilir. Özellikle etkileşim içerisinde ders işlemek varken uzaktan olması bence olumlu bir yön değil.” (**Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi; Öğretmen- Öğrenci Etkileşimi**) (B6)

“İnternetin ucuz olması.”(**Ekonomik Olması**) (ÖE1)

“Bana göre ekonomik olabilir. Ayrıca zaman yönünde daha hızlı bilgi aktarımı olabilir.” (**Ekonomik Olması; Zamandan Tasarruf Sağlaması**) (OÖ26)

“Maliyet benim için önemli bir etken.” (**Ekonomik Olması**) (B5)

“İletişimin yoğun olduğu ortamlar. Öğrencinin yalnızlık hissini en az yaşadığı ortamlar.” (**Etkili İletişim Olması**) (ÖE3)

“Yazılımı uzmanlık gerektirir.” (**Teknik Alt Yapısı**) (ÖE9)

“Anında geri dönüt alınması ve eğitimin kalitesi.” (**Anında Dönüt Alınması; Eğitim Kalitesi**) (ÖE11)

“Kalıcı öğrenmeyi sağlaması gerekir. Vakit tasarrufu yapması gerekir.” (**Kalıcı Öğrenmeyi Sağlaması; Zamandan Tasarruf Sağlaması**) (OÖ3)

“Konuya hâkimlik esas olmak.” (**Alanında Uzman Kişilerden Eğitim Alınması**) (OÖ4)

“Hocaların anlatış şekli” (**Alanında Uzman Kişilerden Eğitim Alınması**) (OÖ6)

“Uzaktan eğitimden herkesin eşit olarak yararlanması benim için önemli.” (**Fırsat Eşitliği Sağlaması**) (OÖ18)

“Gelişen teknoloji ile birlikte VR gözlüklerin de eğitimde kullanılması sınıf atmosferi oluşturmada kolaylık sağlayacaktır.” (**Teknoloji Uyumu**) (OÖ21)

“KPSS için ilk tercihimdir. Güncel olması güvenilir olması çok önemli.” (**Güncel Olması; Güvenilir Olması**) (B3)

“Canlı ders ortamının olması, hocaya erişimin kolay olması, eğitimin tekrar edilebilir olması.” (**Canlı Yayınla Eğitimin Verilmesi; Öğretmen- Öğrenci Etkileşimi; Tekrar Edebilme Avantajı**) (B4)

“Zaman ve mekân etkileyen faktörler arasındadır. Geniş bilgi ağı, zaman ve mekan benim için önemlidir.” (**Zamandan Bağımsız Olma; Mekândan Bağımsız Olma; Geniş Bilgi Ağı**) (B12)

“İnternetin hızlı olması. İçeriğin dikkat çekici olması. Platformun kullanışlı olması” (**Donanım Sorunlarının Olmaması; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (B16)

“İçeriğin ücretli ve içeriğin detayı olup olmadığı.” (**Ücretli Olup Olmaması; Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olacak Şekilde Düzenlenmesi**) (B23)

Uzaktan eğitim kullanmayanlar (36) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitim almadım.” (**Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar**) (SB11)

“Kullanmadım.” (**Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar**) (Z11)

“Bilmiyorum.” (**Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar**) (S6)

“Hiç katılmadım.” (**Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar**) (OÖ24)

- “Ben uzaktan eğitimi tercih etmiyorum.” (Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar) (İ24)
- “Uzaktan eğitimi uygun bulmuyorum.” (Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar) (S14)
- “Uzaktan eğitimle ilgilenmiyorum.” (Uzaktan Eğitim Kullanmayanlar) (B14)

4.5.Araştırmanın Katılımcılarını Oluşturan Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Konusunda Eklemek İstedikleri Görüşlere Ait Bulgular

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim konusunda eklemek istedikleri görüşlere ait bulgular Tablo 4.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.5 Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Konusunda Eklemek İstedikleri Görüşlere Ait Bulgular

Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Konusunda Eklemek İstedikleri Görüşler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Uzaktan Eğitim Konusunda Eklenen Olumlu Görüşler	Uzaktan Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi Gerektiği	11	13,09%
	Konforlu Olması Gerektiğini Düşünenler	4	4,76%
	Ekonomik Olması	4	4,76%
	Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olması	3	3,57%
	Uzaktan Eğitimin Faydalı Olduğunu Düşünenler	2	2,38%
	Uzaktan Eğitimin Yaygınlaştırılması Gerektiğini Düşünenler	2	2,38%
	Yaygın Olması	2	2,38%
	Diğer (Örgün Eğitimin Önüne Geçmemesi Gerektiği, Kullanım Kolaylığı Sağlayan Sade Arayüz, Canlı Olarak Eğitimin Gerçekleşmesi Gerektiğini Düşünenler, Kontrol Sisteminin Olması Gerektiği vb.)	32	38,09%
Uzaktan Eğitim Konusunda Eklenen Olumsuz Görüşler	Yüz Yüze/Formal Eğitimin Daha İyi Olduğunu Düşünenler	4	4,76%
	İmkânı Olmayan Kişilerin Uzaktan Eğitimi Alması Gerektiğini Düşünenler	2	2,38%
	Sağlıklı Bireyler İçin Uzaktan Eğitimin Olmaması Gerektiğini Düşünenler	2	2,38%
	Yüz Yüze Eğitime Alışılması	2	2,38%
	Diğer (Örgün Eğitime Zarar Verdiğini Düşünenler, Amacına Uygun Yapılmadığını Düşünenler, Tutarlı ve Güvenilir Olmaması vb.)	14	16,66%
Toplam		84	%100

Tablo 4.5.’e göre araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim konusunda eklemek istedikleri görüşlere ait bulgular bir bütün olarak ele alındığında işlev ve kavram yönüyle 2 kategori olarak değerlendirilmiştir. Bunlar:

Uzaktan eğitim konusunda eklenen olumlu görüşler (60) ve uzaktan eğitim konusunda eklenen olumsuz görüşler (24)'dir.

Uzaktan eğitim konusunda eklenen olumlu görüşler (60) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Bence uzaktan eğitim birçok alanda oldukça faydalı. Dezavantajları da var fakat bunların tolere edilebileceğini düşünüyorum Ancak ülkemizde uzaktan eğitime gereken önemin verilmediğini düşünüyorum. Çocuklara ilkokuldan itibaren uzaktan eğitim ile dersler verilmeli ve çocuk bilgiye yalnızca okulda ulaşamayacağını öğrenmeli. Ayrıca uzaktan eğitim ekonomik açıdan çok daha faydalı ve zengin görsel içerikle daha etkili olduğunu düşünüyorum. Çocuklarımız bilgisayar ve teknolojiyi sadece video oyunu oynamak için kullanmasın, eğitim için de kullansın ki çocukların bunu daha çok seveceğini düşünüyorum.”(Gereken Önemin Verilmesi Gerektiği; Öğrencilere İlkokuldan İtibaren Uzaktan Eğitimin Verilmesi; Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Alışmasının Sağlanması; Ekonomik Olması; Eğitim İçeriklerinin Zengin Olması Gerektiği; Eğitimin Teknolojiye Entegre Edildiği Çalışmaların Yapılması) (P1)

“Uzaktan eğitim sistemi lütfen bir an önce Türkiye’de rayına oturtulsun ve geliştirilsin.” (Uzaktan Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi Gerektiği) (P3)

“Uzaktan eğitimde videolar izleniyor biliyorsunuzdur. %70 oranı izlediğiniz vakit derse girmiş sayılıyorsunuz kanıtıdır. Ama öğrenciler videoyu izlemeden direkt doldurmak için geçiyorlar bu konuda bir engelleyici geliştirilmesi gerekli.” (Kontrol Sisteminin Olması Gerektiği) (P4)

“Zaman emek para açısından oldukça mantıklı bir eğitim yöntemi” (Ekonomik Olması; Zaman Tasarrufu Sağladığını Düşünenler; Konforlu Olduğunu Düşünenler) (P13)

“Avantajlarının fazla olması nedeniyle kullanımının rahat olabileceğini düşünüyorum.” (Uzaktan Eğitimin Faydalı Olduğunu Düşünenler) (P36)

“Bu sistemin öğrenciye ne kadar faydalı olduğu üzerinde daha çok durulmalı.” (Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olduğunun Vurgulanması) (İ2)

“Uzaktan eğitim bazı açılardan faydalıdır çünkü okul ortamından uzak, rahat bir şekilde eğitim almak bazı olumsuz durumları engeller.” (Mekândan Bağımsız Olması; Konforlu Olduğunu Düşünenler) (İ6)

“Ders her ne olursa olsun yani bir öğrenci de olsa yüz öğrenci de olsa kesinlikle canlı olmalı.” (Canlı Olarak Eğitimin Gerçekleşmesi Gerekliğini Düşünenler) (İ7)

“Uzaktan eğitimin daha fazla gelişerek daha çok insana ulaşmasını umuyorum.” (Uzaktan Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi Gerektiği; Daha Fazla Kişiye Ulaşması Gerekliğini Düşünenler) (İ10)

“Uzaktan eğitim her öğrencinin yaşaması gereken bir deneyim.” (Her Öğrencinin Deneyimlemesi Gerekliğini Düşünenler) (İ27)

“Tercih edilebilir bir eğitim sistemidir.” (Tercih Edilebilir Sistem Olması) (S22)

“Lisansta diğer bölümlerden ilgimi çeken dersleri uzaktan eğitim şeklinde alma imkânım olmasını isterdim. Sözel ağırlıklı derslerde uzaktan eğitim olmasını tercih ederim.”

(Farklı Bölümlerdeki İlgi Çeken Derslerin Uzaktan Eğitim Yoluyla Alınması İmkânının Sunulması; Sözel Ağırlıklı Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi) (MA2)

“Bence uzaktan eğitim yaygınlaştırılmalı. Uzaktan eğitime elverişli dersler için uzaktan eğitim yapılmalı.” **(Uzaktan Eğitimin Yaygınlaştırılması Gerekliğini Düşünenler; Uygun Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi) (MA4)**

“Gelişmiş teknolojilerle yapılması gereken bir eğitim olduğunu düşünüyorum.” **(Gelişmiş Teknolojilerle Yapılması Gerekliği) (MA7)**

“...öğrenciye katkı sağlamalı ve bilgisini sağlamlaştırmak için kullanılmalı. Normal eğitimin önüne geçmemeli.” **(Öğrencilere Katkı Sağlaması Gerekliği; Konuları Pekiştirmek İçin Kullanılması Gerekliği; Örgün Eğitimin Önüne Geçmemesi Gerekliği) (MA14)**

“Uzaktan eğitim derslerinin canlı ve ücretsiz olmalarını her alan için (kültürel, eğitim, spor) isterdim.” **(Canlı Yayınla Derslerin Yapılması; Ücretsiz Olması Gerekliği; Her Alanda Uzaktan Verilmesi Gerekliği) (SB5)**

“Uzaktan eğitimi yararlı buluyorum. İdeal ve zahmetsiz bir hizmet sistemi olarak görüyorum.” **(Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olması; Konforlu Olduğunu Düşünenler) (Z1)**

“Uzaktan eğitimi yararlı buluyorum. İdeal ve zahmetsiz bir hizmet sistemi olarak görüyorum.” **(Sistemin Öğrenciler İçin Faydalı Olması; Konforlu Olduğunu Düşünenler) (Z3)**

“Daha fazla olmalı diye düşünüyorum.” **(Yaygın Olması) (Z4)**

“Formal eğitimin soru cevap şeklinde işlenip geri kalan eğitimin uzaktan verilmesi mümkündür.” **(Formal Eğitimi Pekiştirecek Şekilde Düzenlenmesini Düşünenler) (Z10)**

“Yok, fakat daha donanımlı hale getirilebilir.” **(Sistemin Gelişmesi Gerekliğini Düşünenler) (ÖE10)**

“Bu konuda her şey detaylı bir şekilde uygulanmalı uygulamayı yapan bireyler vs. bu konu hakkında bilgili olmalıdır. Teşekkürler.” **(Sistemin Gelişmesi Gerekliğini Düşünenler; Eğitimcilerin Bilgili Olması) (ÖE12)**

“Uzaktan eğitimin faydalı olduğunu düşünüyorum.” **(Faydalı Olduğunu Düşünenler) (OÖ5)**

“Üniversitedeki eğitim bilimleri ve alan dışındaki derslerin uzem yoluyla verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” **(Bazı Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Gerekliğini Düşünenler) (OÖ20)**

“Örgün eğitimde de bu tarz dersler yapılırsa zaman açısından kolaylık yaşayabiliriz.” **(Kolaylık Sağladığını Düşünenler) (OÖ23)**

“Katılmayı denemek isterdim.” **(Denemek İsteyenler) (OÖ25)**

“Sade bir arayüz kullanımı kolaylaştırabilir. Maliyet açısından da bence uzaktan eğitim oldukça mantıklı. Erişim kolaylığı sağlar.” **(Kullanım Kolaylığı Sağlayan Sade Arayüz; Ekonomik Olması; Erişim Kolaylığı Sağlaması) (B7)**

“Uzaktan eğitim uygulamaları artırılabilir. Bu konuda eğitim kurumları yeniliklere gidebilir.” **(Sistemin Gelişmesi Gerekliğini Düşünenler)** (B8)

“Yaygınlaştırılabilir.” **(Yaygınlaştırılması Gerekliği)** (B9)

“Uzaktan eğitim derslerinin, ya da uzaktan eğitimle desteklenmiş olan derslerin sınıf ortamından farksız olması, aynı ortamın sağlanması, sesli ve görüntülü olması, birçok öğeyle desteklenmesi gerekir.” **(Teknolojiyle Uyum Sağlaması)** (B20)

“Özellikle üniversitelerde uzaktan eğitim sistemi yaygınlaştırılmalı. Online ortamda bazı dersler yapılarak eğitim sistemi daha verimli hale gelebilir.” **(Yaygınlaştırılması Gerekliği; Canlı Yayında Eğitim Verilerek Pekiştirilmesi)** (B28)

“Daha ucuz olabilir.” **(Ekonomik Olması)** (B30)

Uzaktan eğitim konusunda eklenen olumsuz görüşler (24) kategorisinin temalarına ait katılımcı cevaplarından bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir:

“Uzaktan eğitimin normal eğitime zarar verdiğini düşünüyorum.” **(Örgün Eğitime Zarar Verdiğini Düşünenler)** (P5)

“Şahsen konuların, dersin en iyi okulda olacağı görüşündeyim. Ancak okula gitme imkânım olmasa ben de tercih ederdim. İmkânı olmayan öğrenciler için tercih edilebilir.” **(Kontrol Sisteminin Olması Gerekliği)** (P7)

“Bence günümüzde uzaktan eğitim sistemi faydalı bir sistem değildir. Bir konuyu öğretmen anlattıktan sonra ya da kendimiz çalıştıktan sonra hatırlama amacı ile izlenebilir. Ama direkt konuyu öğrenmek için izlenmesi verimli olacağını düşünmüyorum.” **(Yüz Yüze/ Formal Eğitimin Daha İyi Olduğunu Düşünenler; İmkânı Olmayan Kişilerin Uzaktan Eğitimi Alması Gerekliğini Düşünenler)** (P8)

“...hiçbir zaman birebir örgün eğitim kadar yararlı olacağını düşünmüyorum. Bununla birlikte birebir eğitime ulaşamayacak ve okula gidemeyecek durumlarda olanlar için oldukça yararlı bir sistemdir.” **(Yüz Yüze/ Formal Eğitimin Daha İyi Olduğunu Düşünenler; İmkânı Olmayan Kişilerin Uzaktan Eğitimi Alması Gerekliğini Düşünenler)** (P13)

“Üniversite döneminde özellikle uzaktan eğitime çok da yer verilmesini uygun görmüyorum. Çünkü aldığım uzaktan eğitimler yeterince faydalı olmadı.” **(Üniversite Döneminde Verilmesinin Uygun Olmadığını Düşünenler)** (P27)

“Kolay dersler uzaktan eğitimle verilmelidir.” **(Kolay Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Gerekliğini Düşünenler)** (P31)

“Uzaktan eğitimin her ders ve bölüm için uygun olduğunu düşünmüyorum. Özellikle sayısal içerikli dersler uygun olmayabilir.” **(Her Ders ve Bölüm İçin Uygun Olmadığını Düşünenler)** (P37)

“Bence uzaktan eğitimin sosyalleşmeyi azalttığını düşünüyorum.” **(Bireyler Arasındaki Sosyal Etkileşimi Azaltması)** (S19)

“Daha önce hiç uzaktan eğitim almadım, tercih de etmedim. Kitaplara dokunarak ya da aldığım yüz yüze eğitim, öğretmenle olan ilişkim öğrenmemde daha etkili olduğunu

düşünüyorum.” **(Yüz yüze Eğitimde Öğretmen- Öğrenci Etkileşiminin Daha Etkili Olması)** (S24)

“Bana göre uzaktan eğitim her zaman yeterli bir eğitim sistemi değildir.” **(Her Zaman Yeterli Bir Sistem Olmadığını Düşünenler)** (MA1)

“Uzaktan eğitim herkese çekici gelse de öğrenimin doğru bir şekilde tutarlı ve güvenilirliği açısından denetleme sıkıntısı uzaktan eğitimin kalite açısından değersizleştirmektedir. Bu sorunun çözümü için çalışmalar yapılmalı.” **(Tutarlı Ve Güvenilir Olmaması; Kaliteli Olmaması)** (SB12)

“Uzaktan eğitim öğrenci ve eğitim açısından bazı kolaylıklar sağlasa da eğitimin belli bir kurumda alınması taraftarıyım.” **(Örgün Eğitimin Olması Gerektiği)** (SB24)

“Uzaktan eğitimi yanlış buluyorum. Bence olmamalıdır. Engelli bireyler için sadece alma hakkı yeterli olmalıdır. Diğer sağlıklı bireyler alacakları eğitimi birebir canlı almalıdır.” **(Uzaktan Eğitimin Olmaması Gerektiğini Düşünenler)** (K2)

“Uzaktan eğitim yerine makul olarak birebir eğitim verilmelidir.” **(Uzaktan Eğitimin Olmaması Gerektiğini Düşünenler)** (K4)

“Uzaktan eğitim derslerinin gerekli olmadığını ve öğrencilere pek fazla yarar sağladığını düşünmüyorum.” **(Uzaktan Eğitimin Gerekli Olmadığını Düşünenler; Faydalı Olmadığını Düşünenler)** (K5)

“Eğer yeterli şartlar uygulanabilirse uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih ederim.” **(Yüz Yüze Eğitime Aşılması)** (Z7)

“Ülkemizde amacına uygun yapıldığını düşünmüyorum.” **(Amacına Uygun Yapılmadığını Düşünenler)** (OÖ3)

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma verilerinin analiz edilmesi neticesinde elde edilen sonuçlar, tartışma ve öneriler başlıklar halinde ele alınmıştır.

5.1 Tartışma

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde 2018-2019 yılında eğitim gören 249 öğretmen adayının katılımcı olduğu bu çalışmada, veriler analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının günlük yaşamlarında uzaktan eğitimden yararlanma durumları sorulduğunda katılımcıların %32,79'unun formal, 30,36'sının ise informal olarak uzaktan eğitimi kullandığı, %36,85'inin ise uzaktan eğitimden faydalanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Uşun (2006)' un yaptığı uzaktan eğitim kavramının tanımında yer alan kaynak ve alıcıların büyük bölümünde farklı ortamlarda olduğu, öğrenen gruba yaşı, öğrenme amacı, öğrenme yeri ve öğrenmenin önemi vb. yönlerden bireysellik, esneklik ve bağımsızlık olanağı sağlaması ifadelerinden de anlaşılabileceği üzere öğrenenlerin farklı amaçlar doğrultusunda uzaktan eğitimden yararlanabileceği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda ulaşılan sonuç uzaktan eğitimi kullanıp kullanmama konusunda farklılıkların olduğunu/olabileceğini destekler niteliktedir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarına, uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimlerinde kendilerine sağladığı avantajlar sorulduğunda, %74,57'sinin avantajlı bulduğu, %4,59'unun avantajlı bulmadığı ve %20,84'ünün de bu konuda herhangi bir deneyimi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Paydar ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada açık ve öğrenme ortamlarının %50,8 öğretmen adayı tarafından dezavantajlı görüldüğü sonucu ile Erfidan (2019) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde öğrencilerin %50'sinin uzaktan eğitimi avantajlı bulmadığı sonucu ile çelişmektedir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarına, uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadıkları sorunlar ve getirdikleri eleştiriler sorulduğunda, %65,41'inin sorun yaşadığı, %12,76'sının eleştiri getirdiği, %12,01'inin deneyimi olmadığı ve %9,68'inin sorun yaşamadığı görülmüştür. Yaşanılan sorunların donanım sorunu,

öğrenci öğretmen etkileşimindeki sorunlar, senkronizasyon sorunu ve yüz yüz eğitime alışılmasından kaynaklanan sorunlar olduğu görülmektedir. Getirilen eleştiriler açısından bakıldığında ise dönüt alınamaması, eğitim programlarının geliştirilmesi gerektiği, öğrencilerin sorularını ders sorumlusuna sormaması ve eğitim içeriklerinin yeterli olmaması üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu sonuçlar da Tuncer ve Bahadır'ın (2017) çalışmasındaki öğrencilerin bağlantı problemleri yaşadığı, Kırmacı ve Acar'ın (2018) çalışmasındaki sistemsal eksikliklerden kaynaklı problemlerin yaşandığı ve Özyürek, Begde, Yavuz ve Özkan (2016) ve Öztaş ve Kılıç'ın (2017) çalışmasındaki öğrencilerin teknik ve donanımsal problemler nedeniyle sorunlar yaşadığı sonuçlarıyla paralellik göstermekte iken öğrencilerin sorularını ders sorumlusuna sormama probleminin Özyürek, Begde, Yavuz ve Özkan'ın (2016) uzaktan eğitimde öğrencilerin öğretim elemanları ile iletişim konusunda sorun yaşamadıkları bulgusuyla çeliştiği görülmektedir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarına uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörler (ideal bir uzaktan eğitim sistemindeki önem verdikleri faktörler) sorulduğunda %12,16'sının uzaktan eğitimi kullanmadığı, kalanların ise (%87,84) uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktör/faktörleri belirttiği görülmüştür. Belirtilen faktörlerin başında alanında uzman kişiler tarafından eğitim verilmesi, zamandan bağımsız olması, mekândan bağımsız olması, sistemin öğrenciler için faydalı olacak şekilde düzenlenmesi ve kolay erişilebilir olması gelmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimi yarıda bırakma/terk etme sebeplerinden birisinin öğrencilerin beklentilerinin karşılanamaması olduğu göze çarpmaktadır (Bezerra ve Silva, 2017; Laskaris, 2015; Onah, Sinclair ve Boyatt, 2014). Bu kapsamda bulgular değerlendirildiğinde öğrenenlerin umduğunu bulabilmesi halinde eğitimi yarıda bırakmayacağı, aksi halde beklentileri karşılanmadığı için eğitimi yarıda bırakabileceğini söylemek mümkündür. Bu açıdan da uzaktan eğitim sisteminin tasarımından uygulanmasına öğrenenlerin uzaktan eğitim sistemlerinde hangi faktörlere önem verdiği hususunda yoğunlaşılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın katılımcılarını oluşturan öğretmen adaylarının uzaktan eğitim konusunda eklemek istedikleri görüşlere bakıldığında %71,42 olumlu, %28,57 olumsuz görüş yer almaktadır. Bu bulgu, Kan ve Fidan (2016) tarafından yapılan çalışmada

öğrencilerin uzaktan eğitime daha çok olumlu bakış açısıyla yaklaştığı sonucunu destekler niteliktedir. Bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitim konusundaki olumsuz görüşlerinin de bulunduğu görülmektedir. Bu olumsuz görüşler arasında yüz yüze/formal eğitimin daha iyi olduğu görüşü vurgulanmıştır. Bu durumun da Ali, Ramay ve Shahzad (2011) tarafından yapılan çalışmada da belirtildiği gibi uzaktan eğitimin başarısı ve etkililiğinde eğitici/öğrenen arasında iletişim sonucunda ortaya çıkan etkileşimin önemli rolünün bulunmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

5.2 Sonuç

Yapılan bu çalışmada, öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sistemi tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak çalışmanın katılımcılarını oluşturan Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde eğitim görmekte olan ve farklı bölümlerde okuyan son sınıf 249 öğretmen adayının görüşlerini öğrenebilmek adına açık uçlu soru formu kullanılmıştır.

Söz konusu öğretmen adaylarına; günlük yaşamda uzaktan eğitimden yararlanma durumları (formal veya informal), uzaktan eğitim sistemlerine yönelik deneyimlerinde kendilerine ne gibi avantajlar sağladığı, uzaktan eğitim sistemlerinde yaşadıkları sorunlar, uzaktan eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerini etkileyen faktörler (ideal bir uzaktan eğitim sisteminde hangi faktörlerin önemli olduğu) ve konu ile ilgili başka eklemek istedikleri görüşler sorulmuştur.

2018-2019 eğitim yılında toplanan (koronavirüs salgını öncesi) verilerin analiz edilip sonuca ulaşılması sürecinde meydana gelen ve ilk olarak Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan, sonrasında tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs hastalığı (COVID-19) sebebiyle 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın (pandemi) ilan edilmiştir (Covid-19 Pandemisi, 2020). Bu hastalık sebebiyle ülkemizde de birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da duraksamalar meydana gelmiştir. Duraksayan eğitimi devam ettirmek için uzaktan eğitime başvurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) yürüttüğü çalışmalar ile 3 (üç) yeni televizyon kanalı oluşturulmuş ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden 18 milyondan fazla öğrenciye eğitim verilmiştir (MEB, 2020). Öyle ki EBA, web analizi yapan bir firmanın verilerine göre 01 Ekim 2020 tarihi itibarıyla Ağustos ayına göre 27 basamak yükselmiş ve kullanım miktarı ve

internet trafiği kriterlerine göre eğitim alanındaki tüm siteler arasında dünya 1'inci olmuştur (YEğİTEK MEB, 2020).

İçinde bulunduğumuz bu salgın süreci bizlere uzaktan eğitimin önemini bir kez daha göstermektedir. Hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen teknoloji ve bireylerin yetişmesinde önemli bir yere sahip olan eğitim sürecinin birleşmesinden ortaya çıkan uzaktan eğitimde, uzaktan eğitim kullanım oranının yüksek seviyede olduğu, genel olarak bakıldığında uzaktan eğitim sistemlerinin avantaj sağladığı/memnuniyetin olduğu ancak eksiklik ve memnuniyetsizliklerin de ön plana çıktığı görlmştur.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tercihlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada uzaktan eğitimin öğretmen adaylarına, zaman açısından tasarruf sağlaması, mekândan bağımsız olması ve zamandan bağımsız olması yönüyle avantaj sağladığı; donanım sorunu, öğrenci- öğretmen etkileşiminde yaşanan sorunlar, senkronizasyon sorunu, yüz yüze eğitime alışılması, soruların ders sorumlusuna sorulamaması yönüyle problemler yaşattığı; özellikle alanında uzman kişiler tarafından eğitim verilmesi, zamandan bağımsız olması, mekândan bağımsız olması faktörleri açısından tercih sebebi olduğu görlmştur. Ayrıca sağlanan avantaj ve yaşanan problemlerin yapılan bazı çalışmalarla Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk (2017) ve Uzoğlu (2016) benzerlik göstermektedir.

Yapılan bu çalışmanın bir ihtiyaç analizi niteliğinde ele alınması, yaşanan problemlerin tüm süreç boyunca değerlendirilmesi, ilgililerden alınacak dönüt ve düzeltmelerle iyileştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5.3 Öneriler

Bu bölümde uygulamaya yönelik öneriler ve yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Yapılan çalışma neticesinde uygulamaya yönelik olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- Uzaktan eğitim sistemlerinin tasarımı ve uygulanmasına kadar her süreçte alan uzmanı kişi/kurum ve/veya kuruluşlardan destek alınmasının

söz konusu sistemlerin etkinliği ve başarısına olumlu katkı sağlayacağı değerlendirildiğinden tasarımdan uygulama aşamasına kadar süreçlerde söz konusu alan uzmanlarından destek alınabilir.

- Yazılı, basılı, görsel işitsel materyaller birlikte kullanılıp etkileşimli (interaktif) teknolojilerle desteklenerek, uzaktan öğrenme ve öğretme süreçlerinde daha etkili olarak kullanılabilir.
- Uzaktan eğitim programları sosyal, kültürel, politik ve ekonomik faktörler dikkate alınarak tasarlanabilir ve geliştirilebilir.
- Uzaktan eğitimde öğrenci destek hizmetleri de dikkate alınabilir.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Yapılan bu çalışma temel alındığında gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- Bu çalışma Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinde eğitim görmekte olan son sınıf öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmanın nicel çalışma olması halinde, katılımcı kapsamının genişletilerek daha fazla il/üniversite ile daha fazla öğrenci ve farklı sınıfta eğitim gören öğrenci/öğretmen adayı ya da farklı bölümlerdeki öğrenci görüşlerine ulaşılabilir ve farklı sonuçlar elde edilebilir. Ancak yapılacak çalışmanın nitel çalışma olması halinde daha az katılımcı ile birebir görüşme yapılarak daha detaylı sonuçlara ulaşılabilir.
- Çalışmada sadece öğretmen adaylarının görüşleri alınmış olup, bu görüşler doğrultusunda tasarlanıp geliştirilecek bir sistemin kullanıma sunulması ve sonrasında tekrar görüş alınması ile daha kapsamlı ve detaylı bir sonuca ulaşılabilir.
- Yapılan bu çalışma COVID-19 salgını öncesinde elde edilen verilerin analiz edilmesi ile sonuçlanmıştır. Günümüzde salgın sebebiyle gelinen noktada uzaktan eğitime hızlı bir yönelim olduğundan güncel olarak yapılacak çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesi muhtemeldir.
- Çalışma sonucunda ulaşılan bulguların katılımcıların yaş, cinsiyet gibi kişisel özellikleri ile kıyaslama yapılması halinde farklı değişkenlerin sonuçlar üzerine etkisi belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoglu, E., İmer, G., & Kurubacak, G. (2002). A Case Study Of Organizing Distance Education: Anadolu University. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 3(1), 45-51.
- Akinoğlu, O. (2005). Türkiye’de Uygulanan Ve Değişen Eğitim Programlarının Psikolojik Temelleri, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2005, Sayı 22, 31-46.
- Ali, A., Ramay, M. & Shahzad, M. (2011). Key Factors For Determining Student Satisfaction İn Distance Learning Courses: A study of Allama Iqbal Open University (AUOU) Islamabad, Pakistan, *Turkish Online Journal of Distance Education*, 12(2), 114-127.
- Alkan, C. (1981). Açıköğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Ankara: *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*.
- Allen, I. E., & Seaman, J. (2011). Going the distance. *Online education in the United States*, 44-48.
- Altıok, S. (2016). Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programlarında Uygulanan Yüz Yüze Öğrenme Etkinlikleri Ve Uzaktan Eğitim Yolu İle Gerçekleştirilebilirlikleri .
- Altıok, S. (2016). *Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programlarında Uygulanan Yüz Yüze Öğrenme Etkinlikleri Ve Uzaktan Eğitim Yolu İle Gerçekleştirilebilirlikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arar, A., & Çakmakçı, B. (1999). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri Ve Maliyetleri. *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım 1999*, 25-28.
- Aslantaş, T. (2014). *Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri Ve Türkiye’de Bir Uygulama*. <http://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/Uzaktan-Egitim-Uzaktan-EgitimTecnolojileri-ve-Turkiyede-bir-Uygulama.pdf>
- Aziz, A. (1975). *Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki Yeri Ve Önemi*. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü yayınları. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Aziz, A. (1982). *Radyo Ve Televizyonla Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Merkezi (EFAM). Ankara: Sevinç Matbaası.
- Banar, K. ve Fırat, M. (2015). Bütüncül Bir Bakıştan Açık Ve Uzaktan Eğitim: Türkiye Özeli, *Yeğitek Uzaktan Eğitim Özel Sayısı*, 18-23.
- Barkan, M. (1988). *Eğitim Amaçlı İletişim Ve Videonun İşlevleri: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde Örgütsel Uygulama Model Önerisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Beginbetova, K. (2015). *Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Bezerra, L. N., & Silva, M. T. (2017). A Review Of Literature On The Reasons That Cause The High Dropout Rates In The MOOCS. *Revista Espacios*, 38(05).
- Bocchi, J., Eastman, J. K., & Swift, C. O. (2004). Retaining The Online Learner: Profile Of Students In An Online MBA Program And Implications For Teaching Them. *Journal of education for Business*, 79(4), 245-253.
- Boz, A. (2019). *Öğretmen Adaylarının Teknoloji Kabullenme ve Kullanımı Bağlamında Uzaktan Eğitim Algılarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bozkurt, A. (2016). Bağlantıcı Kitleli Açık Çevrimiçi Derslerde Etkileşim Örüntüleri Ve Öğreten-Öğrenen Rollerinin Belirlenmesi. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı. Eskişehir.
- Castles, J. (2004). Persistence And The Adult Learner: Factors Affecting Persistence In Open University Students. *Active Learning in Higher Education*, 5(2), 166–179.
- Cheung, L.L.W., and Kan, A.C.N. (2002). Evaluation of factors related to student performance in a distance-learning business communication course. *Journal of Education for Business*, 77(5), 257.
- Clay, M. N., Rowland, S., & Packard, A. (2008). Improving undergraduate online retention through gated advisement and redundant communication. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 10(1), 93–102.
- Coastline Community College. (2020, Haziran 07). Coastline Community College: https://en.wikipedia.org/wiki/Coastline_Community_College adresinden alındı
- Covid-19 Pandemisi. (2020, Kasım 05). Covid-19 Pandemisi: https://tr.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemisi adresinden alındı
- Crotty, J. M. (2020, Ağustos 13). College Grads Can't Find Work In Their Field. <http://www.forbes.com/sites/jamesmarshallcrotty/2012/03/01/most-college-grads-cant-find-work-in-their-field-is-a-management-degree-the-answer/> adresinden alındı.
- Çakıroğlu, Ü., & Baki, A. (2002). E-öğrenme Ortamları İçin Tekrar Kullanılabilir Öğrenme Nesneleri Tasarımı. *XI. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, 170.
- Çallı, İ., İşman, A., & Torkul, O. (2001). Sakarya Üniversitesinde Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü Ve Geleceği. *I. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı*.
- Çivril, H., Aruğaslan, E. & Yakut, G. (2013). Uzaktan Eğitim Ders İçeriklerinde Bilişsel Ergonomi ve Kullanılabilirlik. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 233-246.

- D. M. Turco (2009), Trends in Distance Education, (Çevrimiçi)
- Demiray, U., & Adıyaman, Z. (2002). *Kuruluşunun 10. Yılında Açıköğretim Lisesi İle İlgili Çalışmalar Kaynakçası (1992–2002)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Demiray, U., İnceelli, A., & Candemir, O. (2008). *A Review Of The Literature On The Open Education Faculty In Turkey 1982-2007*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dupin-Bryant, P. A. (2004). Pre-Entry Variables Related To Retention In Online Distance Education. *American Journal of Distance Education*, 18(4), 199–206.
- Enfiyeci, T. (2019). *Çevrimiçi Ortamlarda Lisansüstü Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Topluluk Hissi, Motivasyon Ve Akademik Başarısı Arasındaki İlişki Ahmet Yesevi Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ersolak, K. (2018). *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Programlarında Katılım Örüntülerinin Ve Başarıya Etki Eden Unsurların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erturgut, R. (2010). İnternet Temelli Uzaktan Eğitimin Örgütsel, Sosyal, Pedagojik ve Teknolojik Bileşenleri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 79–85. <https://doi.org/10.17671/btd.49929>
- Esgice, M. (2015). Açık ve Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Okul Bırakma Sebepleri, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Fidan, N., & Okan. K. (1975). *Açık Yükseköğretim Sistemleri Ve Uzaktan Eğitim*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Frydenberg, J. (2007). Persistence In University Continuing Education Online Classes. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 8(3), 1–15.
- Gök, B. (2017). *Üniversitelerde Uzaktan Eğitim Programlarının Hizmet Kalitesi Ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Gökalp, M. (2016), Öğretim İlke ve Yöntemleri, *Pegem Akademi Yayınları*, 2016, Ankara.
- Gökdağ, D. (1986), Uzaktan Eğitimde Basılı Materyaller (Açıköğretim Fakültesi Örneği), Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No 54*.
- Gökdaş, İ., & Kayri, M. (2005). E-Öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Harting, K., & Erthal, M. J. (2005). History Of Distance Learning. *Information technology, learning, and performance journal*, 23(1), 35.

- Holder, B. (2007). An Investigation Of Hope, Academics, Environment, And Motivation As Predictors Of Persistence In Higher Education Online Programs. *The Internet and Higher Education*, 10(4), 245–260.
- Irani, T., Telg, R., Scherler, C., & Harrington, M. (2003). Personality Type And Its Relationship To Distance Education Students Course Perceptions And Performance. *Quarterly Review of Distance Education*, 4(4), 445-453.
- Irmak, M. (1974). Türkiye’de Mektupla Öğretim Çalışmaları. *Halk Eğitim Bülteni*, VIII(47).
- Ivankova, N. V., & Stick, S. L. (2007). Students’ Persistence In A Distributed Doctoral Program In Educational Leadership İn Higher Education: A Mixed Methods Study. *Research in Higher Education*, 48(1), 93-135.
- İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (2020, Kasım 22). <https://auzef.istanbul.edu.tr/tr/content/tanimlar-kosullar/acik-ogretim-nedir%3F> adresinden alındı.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan Eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları
- Kan, A. Ü., & Fidan, E. K. (2016). Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitimle Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2).
- Kanuka, H., & Nocente, N. (2003). Exploring The Effects Of Personality Type On Perceived Satisfaction With Web-Based Learning İn Continuing Professional Development. *Distance Education*, 24(2), 227-244.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kentnor, H. E. (2015). Distance Education And The Evolution Of Online Learning İn The United States. *Curriculum and teaching dialogue*, 17(1), 21-34.
- Kırmacı, Ö. ve Acar, S. (2018). Kampüs Öğrencilerinin Eşzamanlı Uzaktan Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 276-291. doi:10.17244/eku.378138
- Kurubacak, G., Aydın, A., Görü, T., Yıldırım, H.F.(2008) Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri *Conference: 2nd International Computer and Instructional Technologies Symposium (ICITS 2008)*, İzmir.
- Laskaris, J. (2019, Mayıs 22). <https://www.talentlms.com/blog/why-do-learners-drop-out-of-a-course/> adresinden alındı.
- Lee, Y., & Choi, J. (2011). A Review Of Online Course Dropout Research: İmplications For Practice And Future Research. *Educational Technology Research and Development*, 59(5).
- Levy, Y., & Murphy, K. E. (2002). Toward A Value Framework For Online Learning Systems. *In Proceedings of the 35th Annual Hawaii International Conference on System Sciences* 40–48.

- Liu, S. Y., Gomez, J., and Cherng-Jyh, Y. (2009). Community College Online Course Retention And Final Grade: Predictability of social presence. *Journal of Interactive Online Learning*, 8(2), 165–182.
- Marsden, R., (1996), Time, Space and Distane Education, *Distance Education*, Cilt:17, Sayı:2.
- MEB (2020 Kasım 07) <https://www.meb.gov.tr/turkiye-koronavirus-salginindaulusal-capta-uzaktan-egitim-veren-2-ulkeden-biri/haber/20618/tr> adresinden alındı.
- Miles M., Huberman M. (1994). Data Management And Analysis Methods. *Thousand Oaks, CA: Sage Publications*.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). Distance Education: A Systems View Of Online Learning. (3rd ed.). Belmont, CA: *Wadsworth Cengage Learning*.
- Moore, M.G., (1991), Editorial: Distance Education Theory, *The American Journal of Distance Education*, Cilt:5, Sayı:3.
- Moore, M.G., and Kearsley, G. (2005). Distance education: A systems view (Second Edition). Belmont, Ca. Wadsworth Publishing Company.
- Morris, L. V., Finnegan, C., and Wu, S. (2005a). Tracking Student Behavior, Persistence, And Achievement İn Online Courses. *The Internet and Higher Education*, 8(3), 221 231.
- Morris, L.V., Wu, S., and Finnegan, C.L. (2005b). Predicting retention in online general education courses. *American Journal of Distance Education*, 19(1), 23–36.
- Mshvidobadze, T., & Gogoladze, T. (2012). About web-based distance learning. *International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPS)*, 3(3), 133-143
- Muilenburg, L. Y., & Berge, Z. L. (2005). Student barriers to online learning: A *factor analytic study*. *Distance Education*, 26(1), 29–48.
- Mutlu, M. E., Özöğüt Erorta, Ö., Kip Kayabaş, B., & Kayabaş, İ. (2014). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sisteminde e-öğrenmenin gelişimi. Ali Ekrem Özkul, Cengiz Hakan Aydın, Elif Toprak, Evrim Genç Kumtepe (Eds). *Açıköğretimle 30 Yıl* (1-58). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Nitel Araştırma,(2020, Ekim 10). https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/85894/mod_resource/content/0/ders_13_nitel%20ara%C5%9F%C4%B1rmada%20%C3%B6rnekleme%20se%C3%A7imi.pdf adresinden alındı
- Odabaş, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri, *E-prints in Library and Information Science*. Volume:17, Number:1.
- Odabaşı, F., & Z. Kaya (1997). Distance Education in Turkey: Past, Present and Future. In proceedings of *World conference on education in india: The next millennium held in New Delhi* (pp.1-16), 12-14 November, India.

- Okur, M. R., Bas, D. P., & Gunes, E. (2019). Examination of dropout causes in open and distance learning. *Journal of Higher Education and Science*, 9(2), 225. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.324>
- Onah, D. F. O., Sinclair, J., & Boyatt, R. (2014). Dropout Rates Of Massive Open Online Courses: Behavioural patterns. *Paper presented at the 6th International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, Spain.
- Orakcıoğlu, E. (2019). Türkiye’de Uzaktan Eğitim Temalı 2013-2018 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Osborn, V. (2001). Identifying at-risk students in videoconferencing and web-based distance education. *American Journal of Distance Education*, 15(1), 41–54.
- Öngöz, S., & Baki, A. (2010). The opinions of lecturers about the state of education and instructional technologies by the year 2023. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 628-632.
- Özer, B. (1989). Türkiye’de uzaktan eğitim: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nin uygulamaları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-24.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. & Özürk, M. (2017). Örgün Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 7(2), 294-304.
- Özkuş, A. E. (2001). Anadolu University distance education system: From emergence to 21st century. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 2(1), 15-31.
- Özkuş, A. E., & Aydın, C. H. (2016). Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Temelleri ve Araştırmalar. (Editör: K. Çağıltay, & Y. Göktaş). *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi, 635.
- Öztaş, S. ve Kılıç, B. (2017). Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Dersi’nin Uzaktan Eğitim Şeklinde Verilmesinin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Kırklareli Üniversitesi Örneği). *Turkish History Education Journal*, 6(2), 268-293.
- Özüçelik, E. (2019). *Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Kullanımı; Uludağ Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan Eğitim Uygulamasının Öğrenci Bakış Açısına Göre Değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 592-605.
- Parker, A. (1999). A study of variables that predict dropout from distance education. *International Journal of Educational Technology*, 1(2), 1–12.

- Paydar, S., & Doğan, A. (2019). Öğretmen Adaylarının Açık ve Uzaktan Öğrenme Ortamlarına Yönelik Görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 1(2), 154-162.
- Perraton, H. (1984). *Training at a Distance*. London: Commonwealth Secretariat Marlborough House.
- Perry, B., Boman, J., Care, W. D., Edwards, M., & Park, C. (2008). Why Do Students Withdraw from Online Graduate Nursing and Health Studies Education. *Journal of Educators Online*, 5(1), 1-17.
- Pierrakeas, C., Xenos, M., Panagiotakopoulos, C., and Vergidis, D. (2004). A comparative study of dropout rates and causes for two different distance education courses. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(2), 1-13.
- Rodriguez, C. O. (2012). MOOCs and the AI-Stanford Like Courses: Two Successful and Distinct Course Formats for Massive Open Online Courses. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*.
- Rüzgar, N. S. (2004). Distance education in Turkey. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 5(2), 22-32.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459-496.
- Schlosser, L., & Simonson, M. (2009). Distance education: Definition and glossary of terms Charlotte. NC: Information Age Publishing.
- Shin, N., and Kim, J. (1999). An exploration of learner progress and drop-out in Korea National Open University. *Distance Education*, 20(1), 81-95.
- Somuncuoğlu, D. (2005). Türkiye’de ve dünyada uzaktan eğitim uygulamaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 85-100.,
- Surry, D. W., Ensminger, D. C., and Haab, M. (2005). A model for integrating instructional technology into higher education. *British Journal of Educational Technology*, 2005 36(2), 327-329.
- Şahin, T., Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 29-38.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin okul yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(2), 271-281.
- Türk Dil Kurumu (2019, Ocak 12) <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

- Udacity. (2020, Haziran 07). Udacity: <https://en.wikipedia.org/wiki/Udacity> adresinden alındı.
- UF Online. (2020, Haziran 07). UF Online: <https://ufonline.ufl.edu/about-us/> adresinden alındı.
- Uşun, S., *Uzaktan Eğitim.*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Uzaktan Eğitim. (2015). Türkiye'de Uzaktan Eğitimde Radyo ve Radyo ile Eğitim Programları. <https://www.uzaktanegitim.com/haberler/turkiyede-uzaktan-egitimde-radyo-ve-radyo-ile-egitim-programlari/202>
- Uzoğlu, M. (2016) Pedagojik Formasyon Alan Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, *Uluslararası Yükseköğretimde Yeni Eğilimler Kongresi: Değişime Ayak Uydurmak*, (2), 57-67,
- Willis, B. D. (1993). *Distance education: A practical guide*. Educational Technology.
- Winiecki, D., Fenner, J. A., & Chyung, Y. (1999). Evaluation of effective interventions to solve the drop out problem in adult distance education. In *EdMedia+ Innovate Learning* , 51-55 Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Journal of University Research*, 3(1), 25–34. <https://doi.org/10.26701/uad.711110>
- YEGİTEK MEB. (2020, Kasım 07). <https://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-egitim-platformu-dunyada-1-siraya-yerlesti/icerik/3092> adresinden alındı.
- Yetik, E. (2018). *Açık Ve Uzaktan Öğrenme Bağlamında Kesintisiz Öğrenme Ortamlarının Tasarımına İlişkin Kriterlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. (2020, Nisan 22). <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alındı.
- Yükseltürk, E. & İnan, F.A. (2004). Factors Affecting Online Certificate Program Dropouts. In J. Nall & R. Robson (Eds.), *Proceedings of World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education 2004* 2253-2273.

4. Sizlerin Uzaktan Eğitim sistemlerini kullanmada tercihlerinizi etkileyen faktörler nelerdir? Bir başka ifade ile ideal bir uzaktan eğitim sisteminde hangi faktörler sizin için önemlidir?

5. Bu konuda başka eklemek istediğiniz bir görüşünüz var mı?